

Høringsnotat

Forslag til særordning om overgang til annen oppholdstillatelse
på grunnlag av arbeid for fordrevne med kollektiv beskyttelse

Dato: 17. september 2026

Høringsfrist: 30. oktober 2026

Innhold

1	Innledning.....	3
2	Bakgrunn.....	3
3	Behovet for en særordning	5
4	Gjeldende rett.....	6
4.1	Midlertidig kollektiv beskyttelse	6
4.2	Opphold på annet grunnlag.....	7
4.2.1	Adgang til å bytte oppholdsgrunnlag	7
4.2.2	Opphold på grunnlag av arbeid	8
4.2.3	Opphold på grunnlag av familietilknytning	9
4.2.4	Opphold på humanitært grunnlag	10
4.3	Automatisert saksbehandling	10
4.4	Retten til å klage etter forvaltningsloven.....	13
5	Andre lands rett.....	14
5.1	Midlertidig beskyttelse i EU	14
5.2	Overgang til opphold på annet grunnlag	15
6	Departementets vurderinger og forslag	18
6.1	Særordningens utforming.....	18
6.2	Målgruppen for særordningen	18
6.3	Oppholdstillatelse i særordningen	20
6.3.1	Vilkårene for hovedpersonen.....	20
6.3.2	Vilkårene for avledet tillatelse til medfølgende familiemedlemmer	23
6.3.3	Krav til søknad og søknadsgebyr	27
6.3.4	Automatisert saksbehandling	28
6.3.5	Klageadgang.....	29
6.3.6	Tillatelsens varighet, forlengelse og tilbakekall av tillatelsen	30
6.3.7	Rett til permanent oppholdstillatelse.....	31
6.4	Innledende bestemmelser	32
6.4.1	Virkeområde.....	32
6.4.2	Forholdet til utlendingsloven.....	33
6.4.3	Behandlingsgrunnlag og innhenting av personopplysninger fra andre.....	33
6.5	Avsluttende bestemmelser	34
7	Administrative og økonomiske konsekvenser	34
8	Forslag til midlertidig lov og midlertidige endringer i utlendingsregelverket.....	35

1 Innledning

Arbeids- og inkluderingsdepartementet sender med dette på høring forslag til en særordning om overgang til annen oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid for fordrevne fra Ukraina med midlertidig kollektiv beskyttelse.

Departementet foreslår at fordrevne med midlertidig kollektiv beskyttelse som er i arbeid og har hatt en tilstrekkelig arbeidsinntekt i løpet av de siste tolv månedene, etter søknad kan innvilges oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent opphold. Villkårene skal sikre at søkeren (hovedpersonen) har tilstrekkelig tilknytning til arbeidsmarkedet og kan forsørge seg selv. Det åpnes videre for at nære familiemedlemmer til hovedpersonen som selv har med midlertidig kollektiv beskyttelse, kan gis avledet oppholdstillatelse i særordningen.

Forslaget kan styrke insentivene for arbeid blant fordrevne i Norge og vil gi bedre forutsigbarhet for både de berørte, arbeidsgivere og kommunene. Samtidig kan en særordning redusere insentivene for tilbakevending og retur og gjøre Norge til et mer attraktivt land å reise til blant fordrevne.

For å redusere potensielle pulleffekter foreslår departementet at det settes et skjærings-tidspunkt som innebærer at ordningen kun omfatter fordrevne som allerede oppholder seg i Norge når forslaget sendes på offentlig høring. For å redusere mulige negative effekter på motivasjonen for tilbakevending og retur, begrenses perioden for når fordrevne kan kvalifisere seg inn i særordningen. Departementet mener ordningen bør stenges for førstegangssøkere ved eller i nær tilknytning til avvikling av ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse. Det må likevel legges til grunn at særordningen kan bidra til at flere ønsker å bli værende i Norge, og at færre vil ønske å reise tilbake til Ukraina.

Departementet gjør oppmerksom på at innvilgelse av oppholdstillatelse i særordningen innebærer at den fordrevnes og familiemedlemmers midlertidige beskyttelse etter utlendingsforskriften § 7-5a og rettighetene som følger av utlendingsloven § 34, bortfaller.

2 Bakgrunn

Som følge av Russlands fullskala angrepskrig mot Ukraina og masseflyktsituasjonen, innførte regjeringen 11. mars 2022 en ordning med midlertidig kollektiv beskyttelse for en nærmere angitt krets av personer fordrevet fra Ukraina. Per 15. juli 2026 har 84 235 fordrevne i Norge en gyldig tillatelse innenfor ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse. Tabellen under viser antallet fordrevne med midlertidig kollektiv beskyttelse i Norge fordelt på ulike aldersgrupper.

Tabell 1: Personer i ulike aldersgrupper med midlertidig kollektiv beskyttelse per 15. juli 2026

Aldersgruppe		2022	2023	2024	2025	2026	Totalt
Totalt		26 353	26 939	14 781	12 422	3 740	84 235
Enslige mindreårige	0-5 år	-	2	4	2	-	8
	6-15 år	43	46	27	50	23	189
	16-17 år	30	27	69	214	67	407
Medfølgende barn	0-5 år	644	1 218	1 095	1 011	332	4 300
	6-15 år	4 688	4 414	2 055	1 252	426	12 835
	16-17 år	1 069	956	507	283	70	2 885

Voksne	18-19 år	1 033	1 031	1 081	975	270	4 390
	20-29 år	3 451	3 939	2 423	4 069	1 079	14 961
	30-39 år	4 265	4 863	2 326	1 359	408	13 221
	40-49 år	4 918	4 941	2 154	1 247	400	13 660
	50-59 år	2 547	2 513	1 159	760	226	7 205
	60-64 år	940	1 009	638	430	150	3 167
	> 65 år	2 725	1 980	1 243	770	289	7 007

Kilde: UDI

Personer med midlertidig kollektiv beskyttelse, er omfattet av tilbudet om å bli bosatt med offentlig hjelp. Bosettingen skjer etter avtale mellom Integrerings- og mangfoldsdirektoratet (IMDi) og en kommune. I perioden januar 2022 til mai 2026 har det blitt bosatt til sammen 93 954 fordrevne med kollektiv beskyttelse i norske kommuner i regi av IMDi. Disse har blitt bosatt i 354 av landets 357 kommuner. Tabellen under viser den fylkesvise fordelingen i perioden 2022 til 2025. I 2024 ble Troms og Finnmark, Vestfold og Telemark og Viken delt, som gjenspeiles i oversikten.

Tabell 2: Bosatte med midlertidig beskyttelse fordelt på bosettingsfylke og -år

	2022	2023	2024	2025	Total
Agder	1 991	1 897	1 227	560	5 675
Akershus	(inngår i Viken)	(inngår i Viken)	2 069	748	2 817
Buskerud	(inngår i Viken)	(inngår i Viken)	806	430	1 236
Finnmark	(inngår i Troms og Finnmark)	(inngår i Troms og Finnmark)	567	383	950
Innlandet	2 174	2 675	2 115	1 003	7 967
Møre og Romsdal	2 075	2 571	1 903	1 079	7 628
Nordland	2 262	2 541	2 033	1 182	8 018
Oslo	1 616	1 577	1 203	506	4 902
Rogaland	2 969	3 293	2 356	1 097	9 715
Telemark	(inngår i Vestfold og Telemark)	(inngår i Vestfold og Telemark)	708	334	1 042
Troms	(inngår i Troms og Finnmark)	(inngår i Troms og Finnmark)	1 104	593	1 697
Troms og Finnmark	1 930	2 106	-	-	4 036
Trøndelag	2 594	3 274	2 485	1 292	9 645
Vestfold	(inngår i Vestfold og Telemark)	(inngår i Vestfold og Telemark)	496	264	760
Vestfold og Telemark	1 700	1 887	-	-	3 587
Vestland	3 058	3 481	2 555	1 216	10 310

Viken	4 689	4 428	-	-	9 117
Østfold	(inngår i Viken)	(inngår i Viken)	657	234	891
Total	27 058	29 730	22 284	10 921	89 993

Kilde: IMDi

3 Behovet for en særordning

Ordningen med kollektiv beskyttelse er en beredskapsordning for situasjoner der det kommer svært mange asylsøkere til Norge i løpet av kort tid, og der det antas at beskyttelsesbehovet er midlertidig. Formålet med ordningen er å sikre at utlendingsforvaltningen kan ta imot og behandle asylsøknader raskt og effektivt. Når ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse helt eller gradvis avvikles, vil det kunne innebære behandling av et høyt antall berostilte asylsøknader. Individuell behandling av et stort antall asylsøknader vil være svært ressurskrevende.

Det er derfor nødvendig med en kontrollert avvikling av midlertidig kollektiv beskyttelse for å motvirke overbelastning av utlendingsforvaltningen. En kontrollert avvikling krever at det utformes tilpassede og automatiserte løsninger for saksbehandlingen som legger til rette for effektiv håndtering av potensielt svært mange saker. Det vil også være hensiktsmessig at sakene håndteres i så få spor som mulig for å sikre en effektiv og helhetlig saksbehandling.

Rådet for den europeiske union har oppfordret medlemsstatene til å legge til rette for overgang til oppholdstillatelse på annet grunnlag i henhold til nasjonalt regelverk for midlertidig beskyttelse opphører, se [C/2025/5129](#). Ifølge rådsanbefalingen bør nasjonale oppholdstillatelser gis på bakgrunn av arbeid, selvstendig næringsvirksomhet, yrkesopplæring, utdanning, familietilknytning eller andre grunner, eller som egne/særskilte oppholdstillatelser, dersom fordrevne oppfyller vilkår i henhold til nasjonalt regelverk. Rådsanbefalingen er ikke bindende for medlemsstatene, men gir veiledning. Det er bred enighet blant medlemsstatene at man bør unngå overgangsordninger som gir risiko for sekundærmigrasjon eller nye høye ankomster (pulleffekter). Samtidig er overgang til alternative tillatelser i stor grad betinget av nasjonale interesser og behov, som fører til valg av ulike løsninger i medlemsstatene, se oversikten i punkt 5.2 nedenfor.

Flere medlemsstater i EU gir oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent opphold til ufaglærte arbeidstakere, se oversikten i punkt 5.2 nedenfor. Det norske arbeidsinnvandringsregelverket er mer restriktivt ved at oppholdstillatelse som danner grunnlag for permanent opphold, kun gis til faglærte arbeidstakere. Ufaglærte kan bare innvilges kortvarig oppholdstillatelse for sesongbasert arbeid, uten at sesongarbeidere kan opparbeide seg rett til permanent opphold.

Det er i dag svært få fordrevne som fyller vilkårene for oppholdstillatelse som faglært (såkalt faglærttillatelse). I perioden 1. januar 2022 til 31. mars 2026 har det blitt innvilget 19 532 førstegangstillatelser til faglærte arbeidstakere, men kun 1 176 av tillatelsene, dvs. rundt 6 prosent, ble gitt til ukrainske borgere. Antallet fordrevne med kollektiv beskyttelse som har gått over til en faglærttillatelse øker med botiden, men er fortsatt lavt. Ved utgangen av mars 2026 har totalt 601 fordrevne fra Ukraina fått innvilget faglærttillatelse. Innvilgelsene fordeler seg slik; 31 faglærttillatelser i 2023, 158 i 2024, 280 i 2025 og 132 i perioden januar til mars 2026.

Selv om mange fordrevne har fagutdanning, jobber de ofte i stillinger hvor det ikke kreves formell fagkompetanse. De fyller dermed ikke vilkårene for oppholdstillatelse som faglært. Bakgrunnen for dette er sammensatt. En del har fagkompetanse som ikke er etterspurt i det norske arbeidsmarkedet, andre trenger autorisasjon eller har for dårlige norskkunnskaper til å kunne jobbe i sitt yrke.

Arbeidsinnvandringsregelverket er tilpasset behovene i det norske arbeidsmarkedet, hvor det først og fremst er mangel på fagarbeidere. Det er derfor ikke ønskelig å lempe på de ordinære vilkårene for arbeidsinnvandring for å legge til rette for overgang fra midlertidig kollektiv beskyttelse til annen oppholdstillatelse. Det er heller ikke ønskelig med mange søknader om faglærtillatelse fra fordrevne i Norge. Fordrevne er ikke arbeidsinnvandrere, men oppholder seg i Norge på grunn av krigen i hjemlandet. En stor økning i antall søknader om faglærtillatelse fra fordrevne kan gi uheldige og uønskede konsekvenser for faglærtordningen. For eksempel er det ikke hensiktsmessig at fordrevne fyller opp faglærtekvoten på 6 000 tillatelser i året som kan behandles etter en forenklet søknadsprosedyre. Mange søknader fra fordrevne kan også føre til lengre saksbehandlingstid i disse sakene, som igjen kan hindre rask rekruttering av høykvalifisert arbeidskraft fra utlandet.

Samtidig kan det være ønskelig å legge til rette for at flere fordrevne som har vært i Norge i flere år og som er i arbeid, kan gis tillatelse som danner grunnlag for permanent opphold i Norge. Overgang til annen oppholdsstatus vil også redusere antallet personer med midlertidig kollektiv beskyttelse, som kan få rett til individuell behandling av asylsøknaden. En kontrollert overgang til andre tillatelser før avvikling av midlertidig kollektiv beskyttelse kan avlaste utlendingsforvaltningen på sikt. En særordning basert på arbeid kan også gi bedre arbeidsinsentiver og bidra til at flere fordrevne får en tilstrekkelig arbeidstilknytning og blir selvforsørget.

4 Gjeldende rett

4.1 Midlertidig kollektiv beskyttelse

Dersom det foreligger en massefluktsituasjon, kan Kongen i statsråd sette i verk en ordning som innebærer at søknader om beskyttelse behandles etter en forenklet prosedyre som er regulert i utlendingsloven (utl.) § 34. Ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse innebærer at personer gis beskyttelse etter en gruppevurdering, og er dermed et unntak fra hovedregelen om at en asylsøknad skal vurderes individuelt. Hensynet bak de særlige reglene om forenklet asylsaksbehandling er behovet for effektivitet i en situasjon hvor det kommer svært mange asylsøkere fra samme område på kort tid, og hvor beskyttelsesbehovet antas å være midlertidig.

Når Kongen i statsråd har besluttet å iverksette en slik ordning, er det utlendingsmyndighetene som avgjør om asylsøknaden skal vurderes kollektivt eller individuelt. Søkeren selv kan ikke velge hvilket spor søknaden skal behandles i. Selve ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse kan bortfalle så snart situasjonen tilsier det. Det er Kongen i statsråd som beslutter når adgangen til å gi midlertidig kollektiv beskyttelse skal bortfalle, jf. utl. § 34.

Ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse er effektiviserende for utlendingsforvaltningens saksbehandling, ved at beskyttelse kan gis uten forutgående asylintervju og uten individuell vurdering av beskyttelsesbehovet. Terskelen for å gi midlertidig kollektiv

beskyttelse etter utl. § 34 er lavere enn terskelen for individuell beskyttelse etter utl. § 28. Videre avlaster ordningen asylmottakssystemet, ved at personer som får midlertidig kollektiv beskyttelse, raskt kan bosettes i en kommune.

Som fastsatt i utlendingsforskriften (utf.) § 7-5 a, gjelder midlertidig kollektiv beskyttelse for ukrainske statsborgere som var bosatt i Ukraina før 24. februar 2022 (bokstav a), ukrainske borgere med lovlig opphold i Norge før 24. februar 2022, eller som har reist til Norge senere på grunnlag av en gitt oppholdstillatelse (bokstav b), samt tredjelandsborgere og statsløse som har hatt internasjonal beskyttelse eller tilsvarende nasjonal beskyttelse i Ukraina før 24. februar 2022 (bokstav c). I tillegg omfattes nære familiemedlemmer til gruppene nevnt i bokstav a til c, som ektefelle, samboer, barn under 18 år og andre familiemedlemmer som var en del av hovedpersonens husstand før 24. februar 2022.

For å kunne omfattes av ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse må utlendingen fremsette en søknad om beskyttelse. Dersom en utlending gis midlertidig kollektiv beskyttelse, stilles den opprinnelige asylsøknaden i bero, jf. utl. § 34 tredje ledd. Når adgangen til å gi midlertidig kollektiv beskyttelse er bortfalt, eller det er gått fem år siden utlendingen første gang fikk tillatelse etter utl. § 34, skal utlendingen informeres om at søknaden etter utl. § 28 bare vil bli tatt til behandling dersom utlendingen innen en fastsatt frist uttrykkelig tilkjennegir et ønske om det.

Oppholdstillatelse etter utl. § 34 gis for ett år og kan fornyes eller forlenges i inntil fem år fra det tidspunktet vedkommende første gang fikk oppholdstillatelse. Den midlertidige tillatelsen kan ikke fornyes dersom ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse er bortfalt, jf. utl. § 61 andre ledd. Den midlertidige tillatelsen danner ikke grunnlag for permanent oppholdstillatelse, men den gir rett til familieinnvandring og rett til å arbeide.

Dersom en tillatelse om midlertidig kollektiv beskyttelse ikke lenger kan forlenges, og søkeren ikke har rett til beskyttelse etter en individuell vurdering i henhold til utl. § 28, skal det vurderes om utlendingen kan gis oppholdstillatelse etter utl. § 38. Tillatelse etter § 38 kan gis dersom utlendingen har en særlig tilknytning til Norge, eller det foreligger sterke menneskelige hensyn som tilsier at søkeren bør få bli værende i Norge.

Regjeringen har flere ganger strammet inn ordningen med kollektiv beskyttelse for fordrevne fra Ukraina, for å sikre at Norge ikke skal motta uforholdsmessig mange. Det kan særlig nevnes at ordningen siden september 2024 ikke har omfattet personer som kommer fra områder utlendingsforvaltningen definerer som trygge i asylrettslig forstand. Fra 4. mai 2026 gjelder ordningen ikke for menn i alderen 18 til 60 år, med enkelte unntak. Asylsøkere fra Ukraina som faller utenfor ordningen med kollektiv beskyttelse, får søknaden behandlet individuelt etter ordinære regler. Tilnærmet 100 % av asylsøknadene som til nå har blitt behandlet individuelt, har blitt avslått.

4.2 Opphold på annet grunnlag

4.2.1 Adgang til å bytte oppholdsgrunnlag

Fordrevne med midlertidig kollektiv beskyttelse kan søke om oppholdstillatelse på annet grunnlag enn beskyttelse, og kan gjøre det fra Norge, jf. utl. § 61 syvende ledd og utf. § 10-2 ellefte ledd.

Det er særlig aktuelt å bytte til oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid eller familie i Norge, da slike tillatelser danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse. Den fordrevne må oppfylle de ordinære vilkårene for slike tillatelser. I tilfeller hvor det innvilges tillatelse på grunnlag av arbeid eller familie, mister den fordrevne midlertidig kollektiv beskyttelse og vedkommendes søknad om beskyttelse vil bli henlagt.

4.2.2 Opphold på grunnlag av arbeid

Personer med kollektiv beskyttelse kan gis oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid, forutsatt at de fyller vilkårene for slik tillatelse. Det finnes flere typer oppholdstillatelser på grunnlag av arbeid, men det er særlig to typer tillatelser som er relevante å bytte til for fordrevne med kollektiv beskyttelse.

Oppholdstillatelse som faglært arbeidstaker

Fordrevne kan gis faglærtillatelse etter utf. § 6-1, jf. utl. § 23. Det er et vilkår for tillatelsen at den fordrevne har fylt 18 år og har heltidsarbeid eller et konkret tilbud om heltidsarbeid i Norge med lønns- og arbeidsvilkår på linje med det som er vanlig for norske arbeidstakere i tilsvarende stilling. I tillegg må den fordrevne ha en fagutdanning som tilsvarer minimum treårig videregående skole nivå, og fagkompetansen må være relevant for stillingen og arbeidsoppgavene. I yrker med kvalifikasjonskrav i lov eller forskrift, må det foreligge godkjenning eller autorisasjon fra relevant fagmyndighet før tillatelse kan innvilges.

Faglærte utlendinger med oppholdstillatelse etter utf. § 6-1, er bundet til en bestemt type arbeid, og kan ikke ta annet type arbeid i Norge. I henhold til utf. § 6-11 kan faglærte som mister jobben, fortsette sitt opphold i Norge for å søke arbeid i inntil seks måneder, forutsatt at den midlertidige oppholdstillatelsen ikke har utløpt. Faglærte som ikke finner nytt arbeid innen den tid, må forlate Norge.

Faglærtillatelse danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse etter utl. § 62. Det kan også gis oppholdstillatelse til utvalgte familiemedlemmer til den faglærte etter reglene om familieinnvandring i utlendingsloven kapittel 6.

Oppholdstillatelse som selvstendig næringsdrivende

Fordrevne kan også gis oppholdstillatelse som selvstendig næringsdrivende etter utf. § 6-18, jf. utl. § 25. Det er et vilkår for tillatelsen at den fordrevne har fylt 18 år og skal drive varig næringsvirksomhet i Norge. I tillegg må det være nødvendig for etablering eller videre drift av virksomheten at den fordrevne oppholder seg i Norge og deltar aktivt i driften. Det er også et vilkår at arbeidet som skal utføres i virksomheten, krever at den fordrevne har kompetanse som faglært, jf. § 6-1 første ledd første punktum, og at det foreligger godkjenning eller autorisasjon fra relevant fagmyndighet i yrker hvor det er kvalifikasjonskrav i lov eller forskrift, jf. § 6-1 første ledd andre punktum bokstav b. Den fordrevne må dessuten godtgjøre at det er økonomisk grunnlag for driften, og at det foreligger tillatelse for virksomheten i henhold til øvrig lovgivning.

Det økonomiske grunnlaget er godtgjort dersom det er sannsynlig at den selvstendig næringsdrivende vil få tilstrekkelige midler fra drift av virksomheten til å oppfylle kravet til underhold i utf. § 10-7 tredje ledd. Midler fra offentlige tilskuddsordninger kan inngå i vurderingen av det økonomiske grunnlaget, jf. § 6-18 andre ledd.

Oppholdstillatelse som selvstendig næringsdrivende er bundet til den bestemte virksomheten og danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse, jf. § 6-18 fjerde ledd. Det kan i tillegg gis adgang til å ta arbeid som arbeidstaker når særlige grunner tilsier det. Utvalgte familie-medlemmer til den selvstendig næringsdrivende kan gis oppholdstillatelse etter reglene om familieinnvandring i utlendingsloven kapittel 6.

4.2.3 Opphold på grunnlag av familietilknytning

Personer med kollektiv beskyttelse kan gis oppholdstillatelse på grunn av familietilknytning til Norge etter reglene om familieinnvandring i utlendingsloven kapittel 6. I familieinnvandrings-regelverket benyttes begrepet «referanseperson» om den personen som søkeren ønsker å bli gjenforent eller etablere et familieliv med.

«Familieinnvandring» er en fellesbetegnelse som inkluderer både familieetablering og familiegjenforening. *Familieetablering* brukes når det ikke er noen forutgående relasjon mellom søkeren og referansepersonen i Norge; det dreier seg om å stifte ny familie, f.eks. gjennom ekteskap. *Familiegjenforening* handler om tilfeller hvor det allerede eksisterte en relasjon mellom søkeren og referansepersonen i Norge før sistnevnte kom til Norge, f.eks. barn/foreldre.

Hovedregelen om hvem som har rett til å få familien til Norge (referansepersonen) fremgår av utl. § 40. Referansepersonen må være norsk eller nordisk statsborger som er bosatt eller skal bosette seg i Norge (bokstav a), utlending med permanent oppholdstillatelse i Norge (bokstav b), utlending som har eller får lovlig opphold med midlertidig oppholdstillatelse som kan danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse (bokstav c), eller utlending som har oppholdstillatelse etter bestemmelsen i § 34 uten at ordningen med kollektiv beskyttelse har opphørt (bokstav d). Andre bestemmelser i kapittel 6 gir på nærmere vilkår rett til oppholdstillatelse til ektefeller (§ 40), samboere (§ 41), barn (§ 42), samt foreldre til mindreårige flyktninger (§ 43) og foreldre til norske barn (§§ 44 og 45). Etter utl. § 52 kan en forelder på nærmere bestemte vilkår få oppholdstillatelse for å videreføre samvær med barn i Norge.

I tillegg kan det gis oppholdstillatelse til enkelte andre familiemedlemmer, jf. §§ 46 til 48 (blant annet enslig eldre forelder og personer som skal gifte seg i Norge). Utlendingsloven har dessuten en skjønnsmessig bestemmelse i § 49, som fastsetter at også andre familiemedlemmer kan gis oppholdstillatelse dersom sterke menneskelige hensyn tilsier det. Bestemmelsen gir adgang til å gjøre unntak fra de vilkår som ellers gjelder for referansepersonens status. I utf. §§ 9-6 og 9-7 er det gitt nærmere regler om hvilke familiemedlemmer som kan få oppholdstillatelse etter utl. § 49. Forskriftsbestemmelsene er ikke uttømmende.

Etter utlendingsloven og utlendingsforskriften stilles det som hovedregel krav om sikret underhold i saker om familieinnvandring, jf. utl. § 58 og utf. §§ 10-8 til 10-11.

Underholdskravet skal sikre at personer som henter familiemedlemmer til Norge, kan forsørge disse. Reglene tjener flere formål og bidrar også til å legge forholdene til rette for integrering og til å motvirke tvangsekteskap. Underholdskravet består av et krav om fremtidig inntekt tilsvarende minst 3,2 ganger grunnbeløpet i folketrygden (utf. § 10-8), og et krav om tidligere inntekt på samme nivå som det foregående året (utf. § 10-9). Det er referansepersonen som må oppfylle underholdskravet. Kravet til fremtidig inntekt kan i

nærmere angitte tilfeller også sikres av andre enn referansepersonen, jf. utf. § 10-8 tredje ledd.

Underholdskravet gjelder i utgangspunktet generelt, men det er gjort unntak for enkelte grupper. Når referansepersonen har kollektiv beskyttelse, er det unntak fra underholdskravet for barn (jf. utl. § 42), samboer (jf. utl. § 41) og ektefelle (jf. utl. § 40). Det er en forutsetning for unntak fra underholdskravet at søknaden er levert innen gitte frister. For ektefeller er det i tillegg en forutsetning av ekteskapet ble inngått før den som har kollektiv beskyttelse reiste inn i Norge. For øvrig har utlendingsforskriften regler om unntak fra underholdskravet dersom særlig sterke menneskelige hensyn tilsier det, jf. § 10-11. Dette er en snever unntaksregel.

4.2.4 Opphold på humanitært grunnlag

Dersom en tillatelse om midlertidig kollektiv beskyttelse ikke lenger kan fornyes, og søkeren ikke har rett til beskyttelse etter en individuell vurdering etter utl. § 28, kan utlendingen gis oppholdstillatelse etter utl. § 38. Tillatelse etter § 38 kan gis dersom utlendingen har en særlig tilknytning til Norge, eller det foreligger sterke menneskelige hensyn som tilsier at søkeren bør få bli i Norge. Terskelen for oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 38 er generelt svært høy, se f.eks. [UNEs faglige veileder om helsemessige forhold](#). I særmerknaden til § 38 i Ot.prp.nr.75 (2006–2007) fremgår bl.a. følgende:

«§ 38 vil få sin største praktiske betydning i saker der det er søkt om asyl, men hvor det ikke foreligger et beskyttelsesbehov som gir grunnlag for anerkjennelse som flyktning. Som hovedregel vil bestemmelsene om beskyttelse i kapittel 4 i loven være avgjørende for om opphold skal innvilges på grunnlag av et anført beskyttelsesbehov. Bestemmelsen vil typisk kunne få anvendelse i saker hvor det foreligger en blanding av beskyttelseshensyn og humanitære hensyn, og i saker der rene humanitære hensyn står sentralt. Beroende på forholdene i landet og de individuelle forutsetningene, vil blant annet helsemessige forhold, alder, kjønn, familierelasjoner mv., kunne ha betydning for hvordan en retur til hjemlandet vil kunne arte seg. Selv om et anført beskyttelsesbehov ikke gir grunnlag for å innvilge oppholdstillatelse som flyktning, må det i hver sak vurderes konkret om retursituasjonen likevel fremstår som så humanitært vanskelig at det gir grunnlag for å innvilge opphold etter § 38. [...]

Bestemmelsen innebærer at det «kan» innvilges opphold. Det må derfor foretas en skjønnsmessig vurdering av om tillatelse bør innvilges. Den enkelte søker vil dermed ikke ha et rettskrav på tillatelse selv om det foreligger sterke menneskelige hensyn eller en særlig tilknytning. Forvaltningen må imidlertid tilstrebe en praksis som ivaretar hensynet til likebehandling og som også ivaretar internasjonale forpliktelser. Hver enkelt sak må undergis en konkret vurdering, og her vil det inngå en avveining mot innvandringsregulerende hensyn, jf. fjerde ledd.»

4.3 Automatisert saksbehandling

Forvaltningsorganer som automatiserer saksbehandlingen, må på samme måte som ellers overholde de generelle kravene til saksbehandlingen som følger av forvaltningslovens regler og lovverket for øvrig. Både forvaltningsloven og annen lovgivning vil sette rammer for, stille krav til, begrense eller på andre måter innvirke på forvaltningsorganets adgang og muligheter til å automatisere saksbehandlingen.

Krav i personvernlovgivningen

Når forvaltningen behandler personopplysninger, kommer personopplysningsloven og personvernforordningen til anvendelse. Personvernforordningen artikkel 22 utgjør en rettslig begrensning i forvaltningens adgang til å automatisere saksbehandlingen ved at den som utgangspunkt oppstiller et forbud mot å treffe visse automatiserte avgjørelser. Forbudet gjelder i saker hvor det fattes en «avgjørelse», i bestemmelsens forstand, som utelukkende er basert på automatisert behandling og som har rettsvirkning for eller på tilsvarende måte i betydelig grad påvirker enkeltpersoner. Det gjelder tre unntak fra forbudet mot å treffe slike automatiserte avgjørelser, jf. artikkel 22 nr. 2 bokstav a til c. Unntakene i bokstav a og c er i liten grad aktuelle for offentlig myndighetsutøvelse, og omtales ikke nærmere i det følgende.

Artikkel 22 nr. 2 bokstav b åpner for at det i nasjonal rett gis særlig hjemmel til å treffe automatiserte avgjørelser som ellers omfattes av forbudet. Det følger av personvernforordningens foralepunkt 71 at en slik hjemmel skal være uttrykkelig. Nasjonal rett som åpner for bruk av automatiserte avgjørelser, må også fastsette egnede tiltak for å verne den registrertes rettigheter, friheter og berettigede interesser, jf. artikkel 22 nr. 2 bokstav b. Det er ikke nærmere angitt i bestemmelsen hva slike tiltak kan eller må være, men EU-domstolen har lagt til grunn at tiltakene som et minimum må omfatte den registrertes rett til å få en menneskelig vurdering fra den behandlingsansvarlige, til å uttrykke sitt synspunkt og til å bestride avgjørelsen som er truffet om ham eller henne, se C-634/21 *SCHUFA Holding* avsnitt 66.

Krav i utlendingsregelverket

Det er fastsatt særskilte regler for bruk av automatiserte avgjørelser i utf. § 17-7c, jf. utl. § 83 a tredje ledd. Det fremgår her at UDI kan treffe avgjørelser som utelukkende er basert på automatisert behandling av personopplysninger. Avgjørelsen kan ikke bygge på skjønnsmessige lov- eller forskriftsvilkår, med mindre avgjørelsen er utvilsom. Den registrerte skal gis rett til manuell overprøving av avgjørelsen, og UDI skal foreta jevnlige manuelle kontroller av bruken av automatiserte avgjørelser. Bestemmelsen gir en generell hjemmel for bruk av automatiserte avgjørelser i UDI, men adgangen er begrenset i saker med skjønnsmessige vilkår. Bestemmelsen er også begrenset til vedtak som fattes av UDI, slik at all klagebehandling, inkludert UDIs gjennomgang av saken før den eventuelt oversendes Utlendingsnemnda, skal skje manuelt, jf. [høringsnotat 3. juli 2019 om endringer i utlendingsforskriften – Behandling av personopplysninger, bruk av automatiserte avgjørelser m.m.](#) punkt 4.1.

Krav i ny forvaltningslov

I juni 2025 vedtok Stortinget ny forvaltningslov, jf. lov 20. juni 2025 nr. 81 om saksbehandlingen i offentlig forvaltning. Den nye loven inneholder egne regler om automatisering av saksbehandlingen i offentlig forvaltning (§ 11), om rettigheter og plikter ved automatiserte avgjørelser (§ 12) og om dokumentasjon av det rettslige innholdet i automatiserte saksbehandlingssystemer (§ 13). Loven har ikke trådt i kraft, men det er likevel relevant å se hen til ny § 12 som angir grunnleggende rettigheter for den enkelte og plikter for forvaltningsorganet ved automatiserte avgjørelser omfattet av personvernforordningen artikkel 22. Forpliktelsene er ment å ivareta kravene som følger av EØS-retten og EU-domstolens rettspraksis.

Det fremgår av Prop. 79 L (2024-2025) punkt 8.5.3 og merknaden til § 12 at et forvaltningsorgan som treffer automatiserte avgjørelser omfattet av personvernforordningen

artikkel 22, skal gjennomføre tiltak for å sikre at personopplysningene behandles på en sikker måte og at feil ved opplysningene forebygges og rettes opp (bokstav a), at avgjørelsene ikke diskriminerer (bokstav b) og at det brukes egnede matematiske og statistiske fremgangsmåter, særlig dersom avgjørelsene gjelder profilering (bokstav c). Kravet i første ledd bokstav a om tiltak for å sikre at feil ved opplysningene forebygges og rettes opp, innebærer at forvaltningsorganet må iverksette egnede tiltak for å sørge for at opplysninger som benyttes, er korrekte og oppdaterte, og videre at personopplysninger som er uriktige, slettes eller rettes. Retting og sletting skal skje i samsvar med arkivregelverket. Det følger av tredje ledd at det kan gis regler i forskrift om andre plikter enn de som følger direkte av første ledd, og regler som utfyller og presiserer pliktene i første ledd.

I henhold til § 12 andre ledd første punktum har den registrerte rett til en forklaring av avgjørelsen som er truffet, og rett til en manuell kontroll av avgjørelsen når forvaltningen fatter automatiserte avgjørelser omfattet av personvernforordningen artikkel 22. Forvaltningen må oppfylle den registrertes rett til forklaring og manuell kontroll i samsvar med de alminnelige reglene som følger av forvaltningsloven, men også i samsvar med reglene i personvernforordningen.

Retten til forklaring skal sette den registrerte i stand til å forstå og vurdere den automatiserte avgjørelsen, slik at vedkommende kan ivareta sine interesser og rettigheter. Forklaringen må være tilstrekkelig til at personen kan sette seg inn i hvordan og på hvilket grunnlag avgjørelsen er truffet, slik at vedkommende eventuelt kan vurdere å kreve manuell kontroll av avgjørelsen eller klage over vedtaket. Forklaringen bør inneholde informasjon om de faktiske opplysningene som er lagt til grunn for avgjørelsen, hvordan de forskjellige opplysningene eventuelt har blitt vektlagt og hva som har vært utslagsgivende for utfallet. Dette vil i stor grad overlappe med informasjonen som skal inngå i begrunnelsen for enkeltvedtak, men det kan være nødvendig med en mer detaljert beskrivelse av enkelte forhold i forklaringen. For eksempel må det fremgå tydelig av forklaringen hvilke deler av et enkeltvedtak som er fattet automatisert. Forklaringens innhold må oppfylle kravene som følger av personvernforordningen artikkel 15 nr. 1 bokstav h slik bestemmelsen er tolket av EU- og EFTA-domstolen.

Kravet til manuell kontroll innebærer at forvaltningsorganet må foreta en etterfølgende manuell vurdering av den automatiserte avgjørelsen i tilfeller der den registrerte krever det. Innholdet i og omfanget av den manuelle kontrollen vil kunne variere fra avgjørelse til avgjørelse. Den registrerte kan kreve manuell kontroll uten å angi noen nærmere begrunnelse for kravet. Forvaltningsorganet må vurdere de sentrale forholdene som ev. er anført i kravet om manuell kontroll, men må også uavhengig av anførslene vurdere om avgjørelsen er korrekt. Personen som gjennomfører den manuelle kontrollen, må ha tilstrekkelig faglig kunnskap og kompetanse til at kontrollen blir reell. Dersom den manuelle kontrollen avdekker at avgjørelsen er truffet på bakgrunn av uriktige eller ufullstendige opplysninger som kan korrigeres, er det tilstrekkelig at avgjørelsen treffes på nytt ved at korrekt informasjon legges inn i systemet. I andre tilfeller vil det kunne være nødvendig med en fullstendig menneskelig gjennomgang av avgjørelsen.

Det fremgår av andre ledd andre punktum at forvaltningsorganet skal gi forklaringen og opplyse om retten til å kreve manuell kontroll så snart som mulig etter at avgjørelsen er truffet, og i saker om enkeltvedtak senest i meldingen om vedtaket. I praksis vil automatiserte avgjørelser som forvaltningen treffer og som omfattes av personvernforordningen artikkel 22,

ofte være enkeltvedtak eller inngå i en sak om enkeltvedtak. Den praktiske hovedregelen vil derfor være at forvaltningsorganet kan gi forklaringen og opplyse om retten til å kreve manuell kontroll i meldingen om vedtaket. Det kan gis regler i forskrift om at forvaltningsorganet først skal ha plikt til å gi forklaring av bestemte former for automatiserte avgjørelser dersom den registrerte ber om det, jf. fjerde ledd første punktum.

Det kan også gis regler i forskrift som presiserer det nærmere innholdet i retten til forklaring og manuell kontroll, og regler om forholdet mellom retten til forklaring og manuell kontroll og lovens øvrige regler, herunder de generelle reglene om begrunnelse og klage, jf. fjerde ledd første punktum. Det kan kun gis forskrift om unntak fra retten til forklaring og manuell kontroll dersom tungtveiende grunner gjør det nødvendig, jf. fjerde ledd andre punktum. Dette svarer til vilkåret for å fastsette unntak fra begrunnelsesplikten og for å begrense klageretten, og skal i utgangspunktet tolkes strengt. Det følger av Prop. 79 L (2024-2025) at det kan være naturlig å fastsette unntak fra forvaltningsorganets plikt til å gi forklaring av eget tiltak i de tilfellene der organet ikke har plikt til å gi begrunnelse av eget tiltak fordi det innvilger en søknad og det ikke er grunn til å tro at noen parter vil være misfornøyde med vedtaket, jf. § 56 andre ledd første punktum.

I den utstrekning det skal fastsettes unntak fra rettigheter som følger direkte av forordningen, må vilkårene i artikkel 23 være oppfylt. Artikkel 23 åpner for å fastsette unntak som er nødvendige og forholdsmessige av hensyn til blant annet nasjonal og offentlig sikkerhet, forebygging, etterforskning, avsløring eller forfølging av straffbare forhold og andre viktige nasjonale mål av generell allmenn interesse. I de tilfellene der artikkel 23 åpner for å gjøre unntak, skal det derfor anses å foreligge tungtveiende grunner.

Etter fjerde ledd tredje punktum kan Kongen gi forskrift om andre rettigheter enn retten til forklaring og manuell kontroll som følger direkte av andre ledd. Det kan for eksempel være aktuelt å fastsette rettigheter som skal gjelde generelt ved særlig inngripende automatiserte avgjørelser, eller rettigheter ved automatiserte avgjørelser på bestemte saksområder.

4.4 Retten til å klage etter forvaltningsloven

Hovedregelen i statsforvaltningen er at vedtak påklages til nærmeste overordnede forvaltningsorgan, jf. forvaltningsloven (fvl.) § 28. Klageretten etter fvl. § 28 første ledd gjelder enkeltvedtak, og gjeldende klageordning gir klagerett i én instans, jf. § 28 tredje ledd. I utlendingsforvaltningen er det Utlendingsnemnda (UNE) som behandler klager over vedtak truffet i førsteinstans av UDI.

Den som en avgjørelse retter seg mot eller som saken ellers direkte gjelder, er part i saken med rett til å klage over vedtaket, jf. fvl. § 28 første ledd, jf. § 2 første ledd bokstav e. Også andre med «rettslig klageinteresse» har klagerett etter § 28 første ledd. Forvaltningslovens regler om rettslig klageinteresse tolkes i lys av søksmålsvilkårene for sivile saker i tvisteloven §§ 1-3 og 1-4.

I utlendingssaker anses søkeren som part, mens i saker som ikke beror på en søknad vil det kun være den som saken retter seg mot som er å anse som part, jf. utf. § 17-1. En part har rett til å la seg bistå av fullmektig i saken, jf. [forvaltningsloven § 12](#). En fullmektig som ikke er advokat, skal legge fram skriftlig fullmakt. I henhold til langvarig forvaltningspraksis er adgangen til å klage på enkeltvedtak etter utlendingsloven restriktiv, og sammenfaller med hvem som anses som part, fordi utlendingsvedtak er av utpreget personlig karakter.

I fvl. §§ 29–34 gis det regler om klagefrist, når klagen må være fremsatt, oversitting av klagefristen, hva en klage må inneholde, saksforberedelsen i en klagesak og klageinstansens kompetanse. Det fremgår av utl. § 80 at forvaltningsloven gjelder, med mindre annet er bestemt i eller i medhold av lov. I flere bestemmelser i utlendingsloven er det gjort unntak fra forvaltningsloven kapittel IV til VI om saksforberedelse, vedtak og klage, bl.a. i § 57 om adgangen til å gi oppholdstillatelse under søknadsbehandlingen og § 94 om rett til å ta arbeid inntil asylsøknaden er avgjort.

5 Andre lands rett

5.1 Midlertidig beskyttelse i EU

EU's direktiv om midlertidig beskyttelse fra 2001 (2001/55/EF) inneholder minimumskrav for midlertidig beskyttelse til fordrevne. Direktivet kommer til anvendelse ved en massefluktsituasjon. Direktivet definerer en massefluktsituasjon som ankomst av et stort antall fordrevne fra et land eller en region til EU-området, uavhengig av om disse kom på egenhånd eller ved hjelp av for eksempel et internasjonalt evakueringsprogram.

Midlertidig beskyttelse er ifølge Kommisjonens forarbeider et «verktøy» som skal bidra til at beskyttelsessystemet ikke kollapser under massetilstrømning. Oppholdstillatelse gis for ett år, med mulighet for forlengelse i inntil tre år på visse vilkår. Direktivet fastsetter også minimumsstandards for informasjon og tilgang til arbeid, innkvartering eller bolig, sosialhjelp eller støtte til livsopphold, medisinsk hjelp, utdanning til mindreårige og mulighet til familiegjenforening i enkelte tilfeller. Videre inneholder direktivet bestemmelser om retten til å søke asyl og regler om eksklusjon. Direktivet tar hensyn til prinsippet om familiens enhet ved at det legges opp til et system hvor familiemedlemmer som er kommet bort fra hverandre kan gjenforenes i ett av medlemslandene og ved at hensynet til barnets beste skal vektlegges. Ettersom direktivet angir minimumsstandards, kan den nasjonale implementeringen i medlemsstatene variere noe.

Direktivet om midlertidig beskyttelse kommer til anvendelse når Rådet for den europeiske union (heretter Rådet), etter forslag fra EU-Kommisjonen, fastslår at det foregår en massetilstrømning, særlig dersom dette risikerer å overbelaste det ordinære asylsystemet som følge av ankomsten av mange fordrevne, og dermed potensielt forstyrre dets funksjon. Rådet vedtok formelt å aktivere direktivet 4. mars 2022 (rådsbeslutning (EU) 2022/382), som innebærer at en nærmere angitt personkrets har rett til midlertidig beskyttelse i deltakende EU-land. I juni 2025 vedtok rådet å forlenge midlertidig beskyttelse i EU frem til mars 2027.

I juni foreslo Kommisjonen å forlenge midlertidig beskyttelse i EU med ytterligere ett år frem til mars 2028, jf. pressemelding 26. juni i år [Commission proposes to extend temporary protection of people fleeing Ukraine for an additional year](#). Det ble imidlertid foreslått endringer i innretningen av ordningen slik at midlertidig beskyttelse som hovedregel ikke gis til nyankomne som ikke er autorisert av ukrainske myndigheter til å forlate Ukraina på grunn av sine militære forpliktelser. Medlemsstatene ble enige om å forlenge ordningen til mars 2028, samt å begrense den til nyankomne som oppfyller sine militære forpliktelser, jf. pressemelding 15. juli i år [EU countries agree to extend temporary protection for those fleeing Ukraine until March 2028 - Consilium](#). Rådet vil formelt vedta beslutningen om å

forlenge den midlertidige beskyttelsen i løpet av kort tid. Beslutningen vil deretter bli publisert i Den europeiske unions tidende (EU-tidende) og vil tre i kraft i de påfølgende dagene.

Danmark er ikke bundet av EUs direktiv om midlertidig beskyttelse, men vedtok 16. mars 2022 en egen lov om midlertidig oppholdstillatelse til personer som er fordrevet fra Ukraina. Loven tilsvarer i stor grad reglene i direktivet.

5.2 Overgang til opphold på annet grunnlag

Hvorvidt det skal åpnes og legges til rette for at fordrevne med midlertidig beskyttelse kan gå over til oppholdstillatelse på et annet grunnlag er ikke harmonisert i EU og er i utgangspunktet et nasjonalt anliggende basert på nasjonale interesser og behov.

Rådet vedtok 16. september 2025 en rådsanbefaling [C/2025/5129](#) om en koordinert tilnærming til utfasing av midlertidig beskyttelse for fordrevne fra Ukraina. Medlemsstatene oppfordres til å fremme og legge til rette for overgang til andre oppholdstillatelser allerede før midlertidig beskyttelse opphører. I den forbindelse bør fordrevne med midlertidig beskyttelse gis tilgang til andre oppholdstillatelser etter nasjonalt regelverk. Nasjonale oppholdstillatelser kan gis på bakgrunn av arbeid, selvstendig næringsvirksomhet, yrkesopplæring, utdanning, familietilknytning eller andre grunner, eller kan gis som egne/særskilte oppholdstillatelser, dersom personene oppfyller vilkår i henhold til nasjonalt regelverk.

I mange EU-stater, som i Norge, kan fordrevne med kollektiv beskyttelse søke om oppholdstillatelse på annet grunnlag, forutsatt at de i likhet med andre søkere fyller vilkårene for annen tillatelse i henhold til nasjonalt regelverk. Det er ulike regler i statene om hvorvidt personen kan beholde sin midlertidige beskyttelsesstatus etter å ha fått innvilget en ny tillatelse på annet grunnlag. I Kypros, Finland og Nederland kan fordrevne søke om alternative tillatelser uten at den midlertidige beskyttelsesstatusen automatisk blir opphevet.¹

Nasjonale regler for oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid er som regel tilpasset arbeidsmarkedet i den aktuelle staten og varierer mellom statene. Ulike regler basert på nasjonalt arbeidsmarked gir ulike behov for tilpasninger og særregler i statene.

Departementet har ved hjelp av norske ambassader innhentet nærmere informasjon om fordrevnes muligheter til å kunne få mer langvarige oppholdstillatelser på grunnlag av arbeid i Europa. En rekke stater (Estland, Finland, Frankrike, Irland, Island, Italia, Nederland, Polen, Slovenia og Spania) har mer liberale regler og gir, i motsetning til Norge, mer langvarige oppholdstillatelser til ufaglærte arbeidstakere.

I tillegg har enkelte EU-stater innført særskilte prosedyrer, ordninger eller vilkår for fordrevne med kollektiv beskyttelse for å legge til rette for overgang til opphold på annet grunnlag. Oversikten nedenfor baserer seg på informasjon som statene har gitt til EMN og OECD i forbindelse med rapporten *“Responsibilities and access to rights for beneficiaries of temporary protection”*². Rapporten ble offentliggjort i november 2025 og har kartlagt situasjonen fra 1. juli 2023 til mars 2025, dvs. før rådsanbefalingen ble vedtatt. I tillegg inneholder oversikten informasjon per april 2026 fra nettsider til europeiske utlendings-

¹ Kilde: Rapport fra European Migration Network (EMN) and Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD) i November 2025 [“Responsibilities and access to rights for beneficiaries of temporary protection”](#)

² Ibid

myndigheter, European Union Agency for Asylum (EUAA), European Migration Network (EMN) og International Centre for Migration Policy Development (ICMPD).

Frankrike

Siden 4. desember 2024 har franske utlendingsmyndigheter av eget initiativ vurdert ved hver fornyelse av midlertidig beskyttelse om den fordrevne kvalifiserer for opphold på annet grunnlag. Søknadsskjemaet for fornyelse er oppdatert slik at fordrevne kan opplyse om sin individuelle situasjon. Hvis myndighetene identifiserer et mer stabilt oppholdsgrunnlag, kan den fordrevne velge mellom å bytte oppholdsstatus eller beholde midlertidig beskyttelse. Hensikten er å gi ukrainere en mer stabil oppholdsstatus så tidlig som mulig, når vilkårene for dette er oppfylt. De som ikke ønsker eller ikke fyller vilkårene for andre tillatelser, beholder sin midlertidige beskyttelse.³

Nederland

Den nederlandske regjeringen jobber med en langsiktig plan for retur og opphold for perioden etter midlertidig beskyttelse (TPD) opphører.⁴ Fordrevne fra Ukraina som trekker sin asylsøknad, vil få utstedt et midlertidig overgangsdokument som vil være gyldig i tre år og gi visse rettigheter, herunder rett til å ta arbeid i Nederland. Denne ordningen skal gi fordrevne tid til å finne ut hvordan de kan returnere frivillig til hjemlandet. Mer informasjon om regler for overgangsordningen, rettigheter og plikter kommer i løpet av våren 2026.

Polen

Polske myndigheter har innført en egen ordning (CUKR) som gir treårig opphold for fordrevne fra Ukraina som hadde midlertidig beskyttelse 4. mars 2025 og som har oppholdt seg kontinuerlig i Polen med midlertidig beskyttelse i minst 12 måneder. Innehaveren av CUKR-kort har full tilgang til arbeidsmarkedet og kan drive selvstendig næringsvirksomhet uten å måtte søke om en egen arbeidstillatelse. Formålet med ordningen er å gi fordrevne fra Ukraina mulighet til mer langvarig opphold i Polen. Det tok tid å få den tekniske løsningen som muliggjør elektronisk innsending av søknader, på plass. Det ble mulig å søke seg inn CUKR-ordningen fra 4. mai 2026.⁵

Slovakia

Siden juli 2024 har det vært mulig for fordrevne med midlertidig beskyttelse i Slovakia å søke om oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid, uten at det foretas en arbeidsmarkedsvurdering av om stillingen kan besettes av en annen. Det er et vilkår for å bli unntatt fra arbeidsmarkedsvurderingen at den fordrevne har vært ansatt i Slovakia i minst seks måneder i samme stilling.

I mars 2026 godkjente den slovakiske regjeringen et forslag om en rekke lovendringer på utlendingsfeltet, bl.a. at myndighetene skal legge til rette for en smidig overgang fra midlertidig beskyttelse til ordinære oppholdstillatelser etter hvert som ordningen fases ut. Myndighetene skal innføre en overgangsperiode og en særskilt mekanisme som gir

³ Kilde: [Ressortissants Ukrainiens - Autorisation provisoire de séjour \(ressortissants Ukrainiens et leurs ayants droit\) - Titres de séjour / Asile / Parcours d'intégration républicaine - Démarches - Les services de l'État en Côte-d'Or](#)

⁴ Kilde: Government of the Netherlands – [Long-term policy on asylum support for refugees from Ukraine | News item | Government.nl](#)

⁵ Kilde: [Announcement from the Office for Foreigners - Residence cards for Ukrainian citizens with a UKR PESEL number | Migrant WSC](#) og [Important Legal Changes from 4 March 2026 for refugees from Ukraine - UNHCR Poland](#)

kvalifiserte personer mulighet til å søke såkalt 'formålsbasert opphold' dersom de oppfyller lovens vilkår. Ordningen skal bidra til videreføring av ansettelsesforhold og stabilitet i arbeidsmarkedet. Lovforslaget er ment å tre i kraft 15. juli 2026.⁶

Slovenia

I Slovenia trådte ny lov om midlertidig beskyttelse i kraft 19. juli 2025. I henhold til loven gis fordrevne adgang til å søke om oppholdstillatelse på annet grunnlag etter at midlertidig beskyttelse opphører. Fordrevne vil kunne fortsette å bo og arbeide i Slovenia frem til søknaden om ny tillatelse er endelig avgjort.

På nettsiden til den slovenske regjeringen (oppdatert 17. mars 2026) finnes det informasjon om hvilke rettigheter og muligheter ukrainere har når midlertidig beskyttelse opphører. Blant annet er det muligheter for forlengelse av opphold på helsemessig grunnlag etter at midlertidig beskyttelse opphører, og dette gjelder tilsvarende for familiemedlemmer som bor sammen med personen. Videre gis det adgang for barn og elever som fyller 18 år i løpet av skoleåret, til å bli i landet frem til skoleåret er avsluttet, sammen med familien.⁷

Tsjekkia

Den tsjekkiske regjeringen har innført en ny kategori av langtidsopphold «Lex Ukrajina»⁸. Fordrevne fra Ukraina med midlertidig beskyttelse må oppfylle spesifikke kriterier knyttet til bl.a. inntekt,andel, helseforsikring og kontinuerlig opphold. Formålet med ordningen er å gi mer forutsigbarhet til fordrevne som er godt integrert, er økonomisk selvstendige og planlegger å bli i Tsjekkia på lang sikt.

Vilkårene for ordningen som trådte i kraft 31. mars 2025 er følgende:

- gyldig reisedokument
- har oppholdt seg i Tsjekkia med midlertidig beskyttelse i minst to år
- er økonomisk selvforsørgende
 - o Inntektskrav: minimum årlig inntekt på 440 000 CZK (dvs. ca. 70 prosent av gjennomsnittslønnen i Tsjekkia) for hovedpersonen og 110 000 CZK for hvert familiemedlem som gis avledet oppholdstillatelse.
- har helseforsikring uten utestående betalinger
- er sikret bolig og ikke mottar humanitær støtte

Oppholdstillatelser i særordningen gis for fem år og gir fri tilgang til arbeidsmarkedet. Tillatelsen danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse i Tsjekkia. Ifølge tsjekkiske myndigheter har ca. 80 000 fordrevne vist interesse for særordningen, og 15 000 fikk innvilget tillatelse i særordningen i den første runden i 2025. Den tsjekkiske regjeringen har åpnet for en ny søknadsrunde i 2026 med de samme vilkårene som gjaldt i 2025. Fra april 2026 har fordrevne kunne melde sin interesse for overgang til langtidsopphold.⁹

Østerrike

For å stimulere til større arbeidsdeltakelse blant fordrevne fra Ukraina med midlertidig kollektiv beskyttelse, innførte Østerrike i oktober 2024 særregler for denne gruppen slik at de

⁶ Kilde: [Government approves legislative amendments to foreigners' residence, visas, employment and citizenship | DIP EUAA](#)

⁷ Kilde: [Support for Ukrainian Nationals in Slovenia | GOV.SI](#) og [Temporary Protection - Slovenia | DIP EUAA](#)

⁸ Kilde: BRNO Daily – [Czech Government Approves Special Long-Term Residence Scheme For Ukrainian Refugees – Brno Daily](#)

⁹ Kilde: [Czech Republic – Special Long-Term Residence for Ukrainian Temporary Protection Holders in 2026](#)

kan innvilges oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid dersom de fyller vilkårene for slik tillatelse i gjeldende regelverk. I Østerrike er det vanligvis ikke tillatt at personer som har fått innvilget beskyttelse (herunder midlertidig beskyttelse), bytter «spor» og søker oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid.

I tillegg til de generelle vilkårene som må være oppfylt – herunder dokumentasjon på tilstrekkelige midler til livsopphold, gyldig helseforsikring, egnet bolig samt grunnleggende kunnskaper i tysk språk – må personen ha vært selvforsørget (som arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende) i minst 12 måneder i løpet av de siste 24 månedene. Tillatelsen gis for ett eller tre år.¹⁰

6 Departementets vurderinger og forslag

6.1 Særordningens utforming

Særordningen krever regelverksendringer og må forankres i Stortinget. Ordningen kan enten reguleres i en midlertidig særlov eller i et nytt midlertidig kapittel i utlendingsloven. Departementet vil vurdere den endelige plasseringen etter høringen, men foreslår i høringsnotatet en midlertidig særlov. Utformingen av lovforslaget påvirkes i liten grad av dette, da de materielle reglene vil være de samme, uavhengig av om disse gis i en særlov eller i et eget kapittel i utlendingsloven.

Særordningen må være digitaliserings- og automatiseringsvennlig, slik at mange saker kan behandles raskt og ressurseffektivt. Dette legger føringer for hvilke vilkår som kan stilles, og reduserer muligheten for unntak av rimelighetshensyn. Vilårene bør i størst mulig grad være objektive og kunne kontrolleres elektronisk, slik at UDI kan behandle søknader helautomatisert.

Departementet foreslår at det settes et skjæringstidspunkt som innebærer at ordningen kun omfatter fordrevne som allerede oppholder seg i Norge når forslaget sendes på offentlig høring, se lovforslaget § 5 første ledd bokstav a. Departementet mener videre at ordningen bør stenges for førstegangssøkere ved avvikling, eller i nær tilknytning til avvikling, av ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse.

6.2 Målgruppen for særordningen

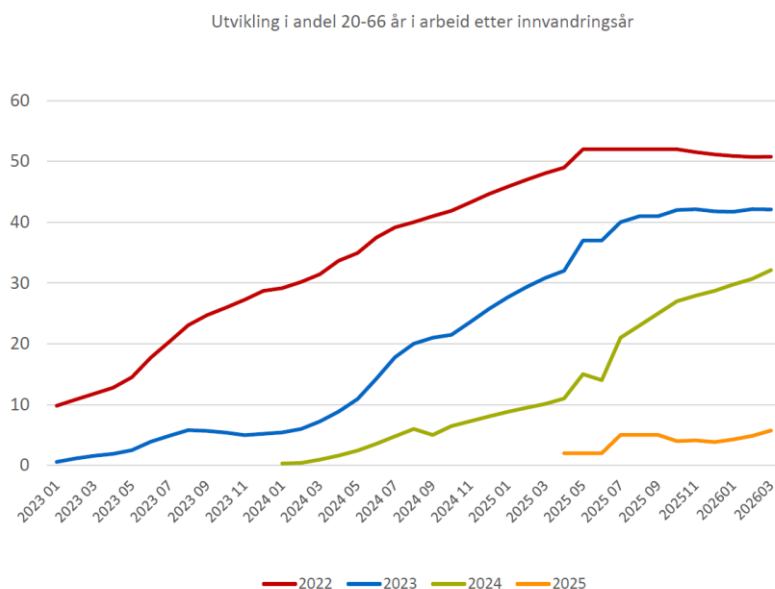
Per 15. juli 2026 oppholdt 84 235 fordrevne med midlertidig kollektiv beskyttelse seg i Norge. Av disse hadde 524 personer et annet statsborgerskap enn ukrainsk. De aller fleste (87 %) er voksne over 18 år og over halvparten bor sammen med barn. De fleste i denne gruppen er borgere av Russland (27 %), Moldova (10 %) og Aserbajdsjan (9 %). Særordningen vil omfatte alle med oppholdstillatelse på grunnlag av midlertidig kollektiv beskyttelse, også borgere med andre statsborgerskap enn ukrainsk.

For å ivareta hensynet til en bærekraftig innvandring begrenses ordningen til fordrevne som har tilstrekkelig arbeidstilknytning og kan forsørge seg selv, samt medfølgende familiemedlemmer.

¹⁰ Kilde: [Rot-Weiß-Rot Card Plus for Displaced Ukrainians: Eligibility and Benefits](#) og [Information for Ukrainian citizens](#)

Tall fra Statistisk sentralbyrå (SSB)¹¹ viser at om lag 44,8 prosent av innvanderne fra Ukraina i alderen 20-66 år (som har innvandret til Norge etter Russlands invasjon 24. februar 2022) er i jobb i mai 2026. Det utgjør omtrent 23 230 personer. I underkant av 60 prosent av ukrainerne som jobber i Norge og som kom etter invasjonen er kvinner, og de fleste er unge. Om lag 60 prosent av lønnsstakerne er under 40 år, mens rundt 4 prosent er over 55 år. Tall fra Arbeids- og velferdsdirektoratet viser at sysselsettingsandelen øker med botiden, se figuren nedenfor.

Figur 1: Andel fordrevne med et aktivt arbeidsforhold etter ankomsttidspunkt til Norge

Kilde: Arbeids- og velferdsdirektoratet

I tillegg har SSB på oppdrag fra departementet sett på hvor mange ukrainske borgere som har mottatt kontantlønn i Norge. Med kontantlønn menes alle kontante ytelser fra arbeidsgiver før skatt, uten stønader fra det offentlige. Tallene fra SSB viser at i underkant av 59 000 ukrainske borgere over 17 år som ankom Norge etter 1. januar 2022, har mottatt kontantlønn (uavhengig av størrelse og varighet) i perioden mellom mai 2025 til april 2026.

Mange fordrevne har kommet sammen med familie, og gjennomsnittlig husholdningsstørrelse er på om lag tre personer. Antallet fordrevne som kan kvalifisere for særordningen, enten som hovedperson eller som familie til denne, er avhengig av vilkårene som stilles for oppholdstillatelse.

Departementet gjør oppmerksom på at innvilgelse av oppholdstillatelse i særordningen innebærer at den fordrevnes og familiemedlemmers midlertidige beskyttelse etter utlendingsforskriften § 7-5a og rettighetene som følger av utlendingsloven § 34, bortfaller.

¹¹ Kilde: SSB - [Hvor mange ukrainere jobber i Norge? – SSB](#)

6.3 Oppholdstillatelse i særordningen

6.3.1 Vilkårene for hovedpersonen

6.3.1.1 *Inntektskrav for å sikre arbeidsmarkedstilknytning og selvforsørgelse*

For å sikre en bærekraftig innvandring og begrense belastningen på velferdsstaten fremover, bør *tilstrekkelig tilknytning til arbeidsmarkedet* og evne til *selvforsørgelse* være en målsetning som ligger til grunn for særordningens innretning.

For å nå målsetningen om tilstrekkelig arbeidsmarkedstilknytning, bør den enkelte være arbeidstaker og ha vært i arbeid på heltid i en viss tid forut for søknaden. For å nå målsetningen om selvforsørgelse, bør den enkelte ha hatt en årlig arbeidsinntekt av et visst omfang forut for søknaden. Begge målsetningene kan ivaretas ved at det oppstilles et inntektskrav. Det stilles ikke et særskilt krav om heltidsarbeid, da et slikt krav vil være vanskelig å kontrollere elektronisk.

Et inntektskrav innebærer at hovedpersonen må ha hatt en arbeidsinntekt på et bestemt nivå i løpet av de siste 12 månedene for at oppholdstillatelse i særordningen kan innvilges. Med arbeidsinntekt menes i denne sammenheng kontantlønn som omfatter alle kontante ytelser fra arbeidsgiveren før skatt, uten stønader fra det offentlige. Det innebærer at egne midler eller offentlige stønader, slik som barnetrygd, introduksjonsstønad og utdanningsstøtte, ikke kan inngå i inntektskravet. Derimot bør sykepenger og foreldrepenger kunne medregnes i inntektskravet. Disse ytelsene dekker et midlertidig tap av inntekt på grunn av sykdom, fødsel eller adopsjon.

Nødvendige inntektsopplysninger kan innhentes fra a-ordningen, som er en felles ordning der arbeidsgivere skal rapportere opplysninger om inntekt og ansatte til både NAV, SSB og Skatteetaten. Ordningen er digital og opplysningene blir sendt elektronisk, enten via arbeidsgivers lønssystem eller via Altinn (internettportalen for digital dialog mellom næringslivet, privatpersoner og offentlige etater).

Departementet har vurdert om oppholdstillatelse også bør kunne innvilges på grunnlag av selvstendig næringsvirksomhet, men har kommet til at det vil være for vanskelig å kontrollere om den fordrevne oppfyller inntektskravet. Selvstendig næringsdrivende er ikke registrert i a-ordningen, men i enhetsregisteret eller foretaksregisteret. Disse registrene inneholder ikke inntektsopplysninger. Selv om inntekt fra næringsvirksomheten skal innrapporteres til Skatteetaten, kan tidligere skattemeldinger for selskap endres for de siste tre årene. Det vil dermed være mulig å endre inntektsopplysningene som ligger til grunn for oppholdstillatelsen etter at tillatelsen er blitt innvilget. Departementet gjør oppmerksom på at fordrevne uansett vil kunne søke om tillatelse som selvstendig næringsdrivende etter de ordinære reglene i utf. § 6-18, se nærmere omtale i punkt 4.2.2.

Departementet har videre vurdert om det i tillegg til inntektskravet, bør stilles krav til botid og arbeidstilknytning av en viss varighet forut for søknaden. Erfaring viser imidlertid at både botiden og tiden i arbeidsmarkedet har betydning for størrelsen på arbeidsinntekten. Det ser dermed ut til at det ikke er nødvendig å oppstille tilleggsvilkår i form av botidskrav og krav til arbeidstilknytning av en viss varighet forut for søknaden.

Det hadde også vært ønskelig å stille krav om at den enkelte er sikret jobb av et visst omfang fremover i tid, men et slikt krav vil ikke kunne la seg kontrollere elektronisk. Registreringene

av stillingsprosenten i a-ordningen er for usikre, noe som kan medføre at et ikke ubetydelig antall saker ikke kan behandles helautomatisert. For å sikre minst mulig belastning på utlendingsforvaltningen, er det helt avgjørende at søknader i særordningen kan behandles på en ressurseffektiv måte. Departementet foreslår på denne bakgrunn at det bare stilles krav om at den fordrevne er i et ansettelseforhold på vedtakstidspunktet, se lovforslaget § 5 første ledd bokstav b. Departementet gjør imidlertid oppmerksom på at de samme vilkårene også vil gjelde ved forlengelse av tillatelsen, som innebærer at det vil føres etterkontroll med at inntektskravet var oppfylt i tillatelsesperioden før tillatelsen forlenges.

Nivået på inntektskravet

Departementet mener at nivået på inntektskravet bør tilsi at hovedpersonen har en tilnærmet heltidsstilling, og dermed en tilstrekkelig tilknytning til arbeidsmarkedet og evne til å forsørge seg selv gjennom arbeid. I vurderingen av hva nivået på inntektskravet bør være, må det ses hen til underholdskravene som gjelder i andre utlendingsaker, minstelønnsatser i allmenngjøringsforskrifter og lønnsstatistikk fra SSB.

Det følger av instruks fra Justis- og beredskapsdepartementet (GI-17/2020) at underholdskravet ved søknader om oppholdstillatelse (med unntak av søknader om familieinnvandring) er 2,5 ganger grunnbeløpet i folketrygden (G), som per 1. mai 2026 utgjør 341 373 kroner. Per 1. mai 2026 utgjør grunnbeløpet (1 G) 136 549 kroner. Det er videre et vilkår for permanent oppholdstillatelse i Norge at utlendingen ha vært selvforsørget de siste tolv månedene, jf. utl. § 62. Selvforsørgelseskravet er oppfylt hvis utlendingen de siste 12 månedene har vært sikret midler tilsvarende minst 2,5 G, jf. utf. § 11-11 første ledd.

Lønnsstatistikken fra SSB¹² viser at medianlønn i Norge i 2025 var på kr. 641 880 (dvs. ca. 4,9 G i perioden mai 2025 til april 2026). Samtidig er det store lønnsforskjeller mellom ulike yrkesgrupper. Mange fordrevne jobber innen hotell- og restaurantbransjen hvor lønnen er allmenngjort, jf. forskrift om delvis allmenngjøring av tariffavtale for overnattings-, serverings- og cateringvirksomheter. Dette innebærer at alle arbeidstakere over 20 år som utfører arbeid innenfor virkeområdet til Riksavtalen 2024–2026 mellom NHO og NHO Reiseliv på den ene siden og LO og Fellesforbundet på den annen, skal ha en begynnerlønn på minst 204,79 kroner i timen, jf. § 3 i allmenngjøringsforskriften. En slik timelønn gir en bruttoårsinntekt på 347 119 kroner, som utgjorde i overkant av 2,65 G i perioden mai 2025 til april 2026. Ifølge lønnsstatistikken var gjennomsnittlig bruttomånedslønn for servitører i fjor på 38 370 kroner, som gir en bruttoårsinntekt på 460 440 kroner og utgjorde i underkant av 3,55 G i den samme tidsperioden.

SSB har på oppdrag fra departementet sett nærmere på gruppen ukrainske borgere over 17 år som ankom Norge etter 1. januar 2022 og som har mottatt kontantlønn de siste to grunnbeløpsperiodene, se tabell nedenfor. Grunnbeløpet blir oppdatert 1. mai hvert år og blir bestemt av Stortinget etter trygdeoppgjøret. I perioden mai 2024 til april 2025 utgjorde grunnbeløpet (1 G) 124 028 kroner, mens det i perioden mai 2025 til april 2026 utgjorde 130 160 kroner.

¹² Kilde: SSB – [Lønn – SSB](#)

Tabell 3: Antall ukrainske borgere over 17 år som ankom Norge etter 1. januar 2022 fordelt etter nivå på mottatt kontantlønn de siste to grunnbeløpsperiodene

Mottatt kontantlønn		Under 2,8 G	2,8 G eller mer	3 G eller mer	3,2 G eller mer	Totalt
Antall ukrainske borgere	mai 2024 – april 2025	46 509	6 278	5 501	4 819	52 787
	mai 2025 – april 2026	47 900	10 942	9 796	8 593	58 842

Kilde: SSB

Tabellen viser at i perioden mai 2025 til april 2026 hadde i underkant av 11 000 ukrainske borgere over 17 år som ankom Norge etter 1. januar 2022, en kontantlønn på 2,8 G eller mer, mens i underkant av 9 800 hadde en kontantlønn på 3 G eller mer. Departementet gjør oppmerksom på at tallene er svært usikre og at antallet fordrevne som kvalifiserer for særordningen, kan endre seg over tid.

Etter en helhetlig vurdering mener departementet at inntektskravet for hovedpersonen bør settes til enten 2,8 eller 3 G, se lovforslaget § 5 første ledd bokstav c. Departementet ber imidlertid om innspill fra høringsinstansene på hva det endelige nivået på inntektskravet for hovedpersonen bør være.

6.3.1.2 Krav til vandel

Ordningen bør avgrenses mot personer som har begått straffbare handlinger under oppholdet i Norge. Det er et generelt prinsipp i utl. § 59 at en utlending som ellers fyller vilkårene for oppholdstillatelse, kan nektes tillatelse dersom det foreligger omstendigheter som vil gi grunn til å nekte utlendingen adgang til eller opphold i Norge i medhold av andre bestemmelser i loven. For eksempel kan oppholdstillatelse nektes når det foreligger grunnlag for utvisning. Utlendinger kan på visse vilkår utvises fra Norge på grunn av nærmere angitte lovbrudd, jf. utl. § 66 flg.

Departementet foreslår at oppholdstillatelse i særordningen skal nektes når den fordrevne har sonet eller er blitt ilagt straff eller særreaksjon, se lovforslaget § 5 første ledd bokstav d. Et tilsvarende vandelskrav vil gjelde for saker om avledet oppholdstillatelse til medfølgende familiemedlemmer, se lovforslaget § 6 femte ledd.

Med straff menes de alminnelige straffer i strl. § 29, dvs. fengsel, forvaring, samfunnsstraff, ungdomsstraff, bot og rettighetstap. Det avgrenses imidlertid mot forenklet forelegg, som er en reaksjon på mindre alvorlige lovbrudd hvor saken avgjøres på stedet, uten anmeldelse og etterforskning. Et forenklet forelegg blir heller ikke registrert i reaksjonsregisteret. Med særreaksjon menes her tvungent psykisk helsevern eller tvungen omsorg, jf. strl. § 30 bokstav c og d. Vilket "ilagt straff" betyr at forelegg må være vedtatt og at dom må være rettskraftig, jf. straffeprosessloven § 50.

Departementet mener det er viktig å avgrense mot straffedømte personer, og at et slikt vandelskrav ikke er uforholdsmessig overfor denne gruppen. Departementet minner om at fordrevne som ikke kvalifiserer til tillatelse i særordningen, kan oppholde seg i Norge frem til

ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse bortfaller. De har også rett til individuell behandling av den berostilte asylsøknaden.

Departementet foreslår videre at oppholdstillatelse i særordningen også skal nektes når personen kan utelukkes fra retten til anerkjennelse som flyktning på grunn av forbrytelse mot freden, krigsforbrytelse eller forbrytelse mot menneskeheten begått i utlandet, i tråd med utl. § 67 første ledd bokstav e. Dessuten skal fordrevne som har begått terrorhandlinger eller terrorrelaterte handlinger, eller har gitt trygt tilholdssted til noen som utlendingen kjenner til at har begått et slikt lovbrudd, nektes oppholdstillatelse i særordningen, i tråd med utl. § 67 første ledd bokstav d. I tillegg foreslår departementet at utlendingsloven kapittel 14 gis anvendelse for saker som behandles etter den midlertidige særloven, slik at oppholdstillatelse kan nektes av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser eller utenrikspolitiske hensyn i samsvar med utl. § 126.

Det er ikke mulig å innhente vandelsopplysninger elektronisk, og departementet foreslår derfor at informasjon omandel innhentes fra søkeren selv gjennom spørsmål i søknadsskjema. En slik selvrapportering innebærer en viss risiko for at enkelte bevisst oppgir uriktige opplysninger. Samtidig reduseres risikoen noe ved at politiet alltid skal opprette utvisningssak når det er grunnlag for det, f.eks. på grunn av straffbare forhold. Uriktige opplysninger kan også føre til tilbakekall og/eller utvisning på grunnlag av at personen har gitt falske opplysninger og tilegnet seg tillatelse på uriktig grunnlag. Vandel vil uansett bli kontrollert før det eventuelt innvilges permanent oppholdstillatelse, og søkere som har gitt villedende eller vesentlig uriktige opplysninger kan miste oppholdstillatelsen og bli utvist.

I tilfeller hvor søkeren opplyser om straffbare forhold i søknadsskjema, skal søknaden avslås. Departementet har vurdert om søknaden alternativt kan behandles manuelt ved at UDI innhenter nødvendige opplysninger fra politiet og vurderer om tillatelse likevel kan innvilges, men har kommet til at en slik løsning vil være for ressurskrevende både for UDI og politiet.

For å sikre korrekte vedtak er det viktig at spørsmålene i søknadsskjema er klare og presise slik at de fordrevne forstår hvorfor de ikke kvalifiserer for tillatelse i særordningen. I tillegg skal avslagsvedtakene inneholde en tilstrekkelig presis begrunnelse for utfallet i saken, slik at søkere som har misforstått spørsmålene, eventuelt kan dokumentere at de ikke har begått straffbare handlinger, for eksempel ved å fremlegge vandelsattest, i forbindelse med omgjøringsbegjæring til UDI.

6.3.2 Vilkårene for avledet tillatelse til medfølgende familiemedlemmer

6.3.2.1 Nære familiemedlemmer med midlertidig kollektiv beskyttelse

Departementet foreslår at hovedpersonens medfølgende nære familiemedlemmer kan gis avledet oppholdstillatelse i særordningen, se lovforslaget § 6. På samme måte som for hovedpersonen, er det en forutsetning for den avledede tillatelsen at familiemedlemmet ikke har begått straffbare handlinger, se lovforslaget § 6 sjette ledd. Vandelskravet er omtalt nærmere i punkt 6.3.1.2 over. Departementet bemerker at familiemedlemmer som selv fyller vilkårene for tillatelse i særordningen, skal gis oppholdstillatelse på selvstendig grunnlag etter lovforslaget § 5, og ikke avledet tillatelse etter lovforslaget § 6.

En avledet tillatelse kan behandles mer ressurseffektivt og vil føre til mindre arbeidsbelastning i utlendingsforvaltningen, sammenlignet med behandlingen av ordinære familieinnvandringsøknader etter utlendingsloven kapittel 6. Den vil også sikre en raskere og mer forutsigbar prosess for søkeren selv.

Avledet tillatelse kan som hovedregel bare innvilges til familiemedlemmer som bor sammen med hovedpersonen, se lovforslaget § 6 første ledd. Kravet om å bo sammen anses sannsynliggjort dersom familiemedlemmet og hovedpersonen er registrert på samme bostedsadresse i Folkeregisteret. Det er gjort unntak fra kravet om å bo sammen for elever som ikke bor hjemme mens de går på skole.

Det er også et krav om at familiemedlemmet selv har opphold på grunnlag av midlertidig kollektiv beskyttelse. Denne avgrensningen av målgruppen innebærer at søknader fra familiemedlemmer som oppholder seg i Norge på et annet oppholdsgrunnlag enn midlertidig kollektiv beskyttelse, må behandles etter de ordinære familieinnvandringsreglene i utlendingsloven kapittel 6. Det samme gjelder for søknader fra familiemedlemmer som oppholder seg utenfor Norge.

Departementet foreslår at nære familiemedlemmer skal omfatte hovedpersonens ektefelle eller samboer og barn under 20 år, se lovforslaget § 6 andre ledd bokstav a og b. Som det fremgår av UDIs retningslinje UDI 2022-004 *Midlertidig kollektiv beskyttelse til personer fordrevet fra Ukraina* punkt 5 må familierelasjonen «sannsynliggjøres, fortrinnsvis gjennom dokumentasjon som vigselsattest, fødselsattest, eller lignende.

Samboere

Med samboere menes personer som bor sammen i et ekteskapslignende forhold, i tråd med den alminnelige anvendelsen av begrepet. Dette utelukker personer som bare har felles bopel. Det stilles ikke krav om at samboerforholdet har bestått i en viss tid forut for søknaden. Departementet foreslår at partenes opplysninger om relasjonen i søkadsskjema legges til grunn og at samboerskap anses sannsynliggjort dersom begge er registrert som ugift og på samme bostedsadresse i Folkeregisteret. Begge parter må også være registrert med tillatelse på grunnlag av midlertidig kollektiv beskyttelse i Utlendingsdatabasen.

Medfølgende barn

Departementet har vurdert om avledet tillatelse kun bør gis til mindreårige barn, men har kommet til at aldersgrensen bør være høyere. Bakgrunnen for dette er at elever i Norge normalt fullfører videregående opplæring det året de fyller 19 år. Det vil være svært uheldig dersom vilkårene i særordningen fører til at elever dropper ut av videregående opplæring for å søke arbeid. Departementet foreslår derfor at det kan gis avledet tillatelse til medfølgende barn under 20 år. Det gjøres oppmerksom på at alderskravet kun gjelder for førstegangs-tillatelse og ikke ved forlengelse av tillatelsen, se punkt 6.3.6 nedenfor.

For at det skal kunne gis avledet tillatelse til mindreårige barn er det et vilkår at hovedpersonen har foreldreansvaret for barnet alene eller har del i foreldreansvaret for barnet, se lovforslaget § 6 fjerde ledd. Det stilles ulike krav til dokumentasjon av foreldreansvar i henholdsvis saker om familieinnvandring og beskyttelse. Departementet har derfor vurdert hvilke dokumentasjonskrav som skal gjelde for særordningen.

I familieinnvandringssaker skal det foreligge samtykke fra begge foreldrene dersom foreldreansvaret er felles, jf. utl. § 42 andre ledd. Uten et slikt samtykke kan det ikke gis

oppholdstillatelse, med mindre samtykke er umulig å innhente, eller særlige grunner tilsier at tillatelse uansett bør gis. Unntaksadgangen er snever og gjelder for helt spesielle tilfeller.

I saker om beskyttelse er samtykke fra den andre forelderen ikke en forutsetning for at oppholdstillatelse kan gis til barn, selv om foreldreansvaret antas å være felles. Bakgrunnen for dette er at behovet for beskyttelse veier tyngre enn hensynet til at viktige avgjørelser i barnets liv skal tas av begge foreldre. Midlertidig kollektiv beskyttelse innvilges etter søknad om beskyttelse, og dermed gjør mange av de samme hensyn seg gjeldende for fordrevne. Dokumentasjonskravet ved innvilgelse av midlertidig kollektiv beskyttelse tilsvarer kravene i ordinære asylsaker. Det følger av punkt 2.5 i UDIs retningslinje UDI 2010-081V6 *Saksløp for personer fordrevet fra Ukraina* at politiet ved registrering må vurdere om det er konkrete holdepunkter for å tvile på oppgitt foreldreansvar. I tvilssaker kan politiet vurdere å enten verifisere foreldreansvaret via den ukrainske ambassaden i Oslo, eller foreta en samtale med barnet og foreldrene hver for seg. Samtale med barn skal gjennomføres med sette-representant og med tolk. UDI rapporterer også om at registrert foreldreansvar i Folkeregisteret mangler i svært mange saker med midlertidig kollektiv beskyttelse.

På bakgrunn av dette mener departementet at kravet til dokumentasjon av foreldreansvar i særordningen bør være det samme som for midlertidig kollektiv beskyttelse. Det innebærer at det ikke stilles krav om samtykke fra den andre forelderen, eller om registrert foreldreansvar i Folkeregisteret, for at avledet tillatelse kan gis til mindreårige barn. Departementet foreslår at opplysninger om foreldreansvar i søknadsskjema legges til grunn, forutsatt at barnet og forelderen er registrert på samme bostedsadresse i Folkeregisteret. Vergemål oppnevnt i Ukraina vil være sidestilt med foreldreansvar.

Barnebarn

I tilfeller der hovedpersonens barn selv har barn, foreslår departementet at barnebarna også kan gis avledet tillatelse. Alternativet er at barnebarna må søke etter det ordinære familie-innvandringsregelverket, til tross for at barnets forelder kan få avledet tillatelse. Departementet mener det er mest hensiktsmessig at saksbehandlingen følger så få saksbehandlingsspor som mulig, og at det samtidig bør forhindres at nære familie-medlemmer får ulik oppholdsstatus.

Øvrige familiemedlemmer

Avledet midlertidig kollektiv beskyttelse gis også til «andre familiemedlemmer som var del av hovedpersonens husstand før 24. februar 2022». Dette kan blant annet omfatte hovedpersonens besteforeldre, søsken, tante, niese eller søskenbarn. Øvrige familiemedlemmer som har fått avledet midlertidig kollektiv beskyttelse etter utf. § 7-5a første ledd bokstav d, kan ikke få avledet tillatelse i særordningen. Disse slektningene kan bare bli omfattet av særordningen dersom de fyller vilkårene for tillatelse på selvstendig grunnlag.

Familieetablering

Som nevnt over må søknader fra familiemedlemmer som oppholder seg utenfor Norge, behandles etter de ordinære familieinnvandringsreglene i utlendingsloven kapittel 6. Departementet har vurdert om opphold etter særordningen kan føre til en økning av søknader om familieetablering, dvs. når det ikke er noen forutgående relasjon mellom søkeren i utlandet og den fordrevne i Norge. For familieetableringssaker stilles det krav i utl. § 40 a første ledd bokstav c om at referansepersonen med kollektiv beskyttelse må ha arbeidet eller tatt utdanning i Norge i fire år før slik familieinnvandringstillatelse kan gis.

Departementet mener familieetableringssaker der referansepersonen har tillatelse etter særordningen bør likestilles med disse sakene, se forslag til endringer i § 40 a første ledd bokstav c.

6.3.2.2 Utvidet inntektskrav for avledet oppholdstillatelse

I tilfeller der medfølgende familiemedlemmer søker om avledet oppholdstillatelse foreslår departementet et høyere nivå på inntektskravet. Departementet mener det er naturlig at det utvidede inntektskravet for avledet tillatelse i særordningen er det samme som underholdskravet i familieinnvandringsaker. Det utvidede inntektskravet, som kommer istedenfor underholdskravet, vil dermed ligge på et nivå som regnes som et minimum for å kunne forsørge en familie.

Underholdskravet for familieinnvandring er for tiden på 3,2 G, som per 1. mai 2026 utgjør 436 957 kroner. Stortinget har imidlertid anmodet regjeringen om å øke underholdskravet for familieinnvandring til 4 G, som utgjør 546 196 kroner per 1. mai 2026. Regjeringen jobber med å følge opp [anmodningsvedtak 706 \(2025-2026\)](#), og departementet foreslår at det utvidede inntektskravet i særordningen følger det til enhver tid gjeldende nivået på underholdskravet i familieinnvandringssaker, se lovforslaget § 6 fjerde ledd.

I ordinære familieinnvandringsaker kan ektefellens eller samboerens arbeidsinntekt medregnes i kravet til fremtidig inntekt, jf. utf. § 10-8 tredje ledd bokstav a. Departementet har derfor vurdert om det også skal åpnes for at inntektskravet i særordningen kan oppfylles gjennom parets samlede inntekt.

Et krav om at hovedpersonen alene skal oppfylle inntektskravet, uten at det åpnes for en eventuell sammenlegging av familiens totale inntekt, kan etter departementets oppfatning gi urimelige utslag. Et slikt krav vil for eksempel innebære at en familie der begge parter er i jobb, ikke kan innvilges tillatelse i særordningen dersom ingen av partene tjener minst 3,2 G, selv om familiens samlede inntekt overstiger 3,2 G. Samtidig er det ikke ønskelig å legge til rette for at inntektskravet kan oppfylles gjennom at begge parter er i deltidsarbeid. Kravet til tilstrekkelig arbeidsmarkedstilknytning forutsetter at minst én av partene har en inntekt som tilsier tilnærmet heltidsstilling. En adgang til å medregne partnerens inntekt i deler av inntektskravet, kan øke arbeidsinsentiver for ektefellen og samboeren.

Departementet foreslår derfor at ektefellens eller samboerens inntekt kan medregnes for å oppfylle den delen av inntektskravet som overstiger inntektskravet for hovedpersonen (dvs. 2,8 eller 3 G), se lovforslaget § 6 fjerde ledd.

SSB har på oppdrag fra departementet sett nærmere på familier med midlertidig kollektiv beskyttelse som har mottatt kontantlønn i perioden mai 2025 til april 2026. Grunnbeløpet i perioden (1 G) utgjorde 130 160 kroner. Tabellen nedenfor viser antallet personer i familier med midlertidig kollektiv beskyttelse (MKB) fordelt etter nivå på samlet kontantlønn og nivå på kontantlønn til hovedpersonen.

Tabell 4: Antall personer i familier med MKB fordelt på nivå på samlet kontantlønn og nivå på kontantlønn til hovedpersonen i perioden mai 2025 til april 2026

Hovedpersonen i familien har kontantlønn på minst	Antall personer i familier med MKB som har en samlet kontantlønn på				
	3,2 G eller mer	3,5 G eller mer	4 G eller mer	4,5 G eller mer	5 G eller mer
2,8 G	18 773	17 411	15 235	13 333	11 612
3 G	17 821	16 585	14 530	12 770	11 201

Kilde: SSB

Tabellen viser at i perioden mai 2025 til april 2026 kunne i underkant av 19 000 personer i familier med midlertidig kollektiv beskyttelse kvalifisert til tillatelse i særordningen hvis inntektskravet for hovedpersonen var på minst 2,8 G og det utvidede inntektskravet for avledet tillatelse var på minst 3,2 G. I samme perioden kunne 14 500 kvalifisert for tillatelse i ordningen hvis inntektskravet for hovedpersonen var på minst 3 G og det utvidede inntektskravet for avledet tillatelse var på 4 G. Departementet gjør oppmerksom på at tallene er svært usikre og at antallet fordrevne som kvalifiserer for ordningen, kan endre seg over tid.

6.3.3 Krav til søknad og søknadsgebyr

For å sikre minst mulig belastning på utlendingsforvaltningen, er det helt avgjørende at søknader i særordningen kan behandles på en mest mulig ressurseffektiv måte. Søknader i særordningen bør derfor fremsettes elektronisk via søknadsportalen til UDI og ved bruk av elektronisk ID (eID). ID-pålogging sikrer elektronisk autentisering av søkere og åpner for at søknaden kan fremsettes uten personlig oppmøte, noe som vil være både brukervennlig og mindre ressurskrevende for utlendingsforvaltningen. Pålogging med eID er også en forutsetning å kunne innhente vandelsopplysninger i søknadsskjemaet. Søknader fra barn uten eID, må fremmes av én av foreldrene.

Krav til ID-pålogging og elektronisk autentisering krever hjemmel i lov. Det følger av eForvaltningsforskriften (efvf.) § 3 første ledd at forvaltningsorganer kan kreve at brukere som henvender seg elektronisk til dem, gjør det på den anviste måten, for eksempel ved bruk av spesielle skjema, bruk av en bestemt prosedyre eller lignende. Eventuelle elektroniske løsninger må oppfylle relevante krav som er fastsatt i lover og forskrifter. Utover det kan forvaltningsorganet tilrettelegge den elektroniske kommunikasjonskanalen slik de selv finner det mest praktisk, så lenge løsningen tilfredsstiller de alminnelige kravene til forsvarlig saksbehandling og behandling av personopplysninger. Det følger videre av efvf. § 4 første ledd at de som henvender seg til et forvaltningsorgan ved hjelp av elektronisk kommunikasjon som utgangspunkt kan gjøre det uten å ta i bruk spesielle sikkerhetstjenester eller -produkter, med mindre noe annet er bestemt. Det kan blant annet følge av lovgivningen på det aktuelle forvaltningsområdet at det gjelder spesielle krav til henvendelsen. Forvaltningsorganet skal gjøre tilgjengelig sikkerhetstjenester og -produkter som oppfyller de krav som er stilt eller anviser hvilke løsninger som ellers kan benyttes, jf. efvf. § 4 fjerde ledd. Det følger av Digitaliseringsrundskrivet (D-2/25), punkt 1.9 at virksomheter skal ta i bruk felleskomponenter og fellesløsninger, herunder ID-porten for digitale tjenester som krever innlogging og autentisering.

Departementet mener det er nødvendig at søknader i særordningen fremmes helelektronisk, og at søkerne bekrefter sin identitet ved bruk av elektronisk ID. På denne bakgrunn foreslår departementet at det stilles krav til elektronisk autentisering gjennom ID-pålogging, og at UDI fastsetter nærmere regler om fremgangsmåten ved fremsetting av søknader i særordningen, se lovforslaget § 7 første ledd.

For å sikre minst mulig belastning på utlendingsforvaltningen, er det også viktig å motvirke ubegrunnede søknader fra personer som åpenbart ikke fyller vilkårene for tillatelse i særordningen. På denne bakgrunn foreslår departementet at det tas et gebyr for å behandle søknader i særordningen. Departementet har i den forbindelse sett hen til reglene om behandlingsgebyr ved søknad om midlertidig eller permanent oppholdstillatelse i utf. § 17-10, jf. utl. § 89. Det følger av utf. § 17-10 første ledd bokstav a og b at det gjelder et gebyr på kr. 6 300 i saker om arbeid og et gebyr på kr 7 800 i saker om familieinnvandring der referansepersonen har midlertidig oppholdstillatelse etter søknad om beskyttelse. Barn under 18 år betaler halvt gebyr, jf. utf. § 17-10 andre ledd.

Det vil være mest hensiktsmessig at det i særordningen fastsettes samme gebyrsats for søknader om oppholdstillatelse fra hovedpersonen og søknader om avledet tillatelse fra medfølgende familiemedlemmer. Departementet foreslår at det skal betales et gebyr på kr 6 300 ved registrering av søknader om oppholdstillatelse i særordningen, men at medfølgende barn under 18 år betaler halvt gebyr. Det følger av lovforslaget § 7 andre ledd at det skal betales et gebyr og halvt gebyr for barn under 18 år, samtidig som departementet gis adgang til å fastsatte gebyrsatsen i forskrift.

6.3.4 Automatisert saksbehandling

Departementet foreslår at UDI kan fatte vedtak i særordningen som utelukkende er basert på automatisert saksbehandling, uten menneskelig inngripen, se lovforslaget § 7 tredje ledd. Tilsvarende gjelder for søknader om avledet oppholdstillatelse til mindreårige barn. Departementet viser til at barnets sak inngår som en del av foreldrenes sak, og at det er mest hensiktsmessig at sakene behandles samlet. De aktuelle vedtakene vil utelukkende bygge på objektive vilkår, og barnet vil i den forbindelse ikke være mer sårbar enn sine foreldre.

Det følger av personvernforordningen artikkel 22 nr. 2 bokstav b at nasjonale bestemmelser som åpner for bruk av automatiserte avgjørelser, også må fastsette egnede tiltak for å verne den registrertes rettigheter, friheter og berettigede interesser. I henhold til rettspraksis fra EU-domstolen må det som et minimum omfatte den registrertes rett til å få en menneskelig vurdering fra den behandlingsansvarlige, til å uttrykke sitt synspunkt og til å bestride avgjørelsen som er truffet om ham eller henne, jf. *SCHUFA Holding* avsnitt 66.

De EØS-rettslige forpliktelsene er synliggjort i ny forvaltningslov § 12. Det følger av bestemmelsens andre ledd første punktum at den registrerte har rett til en forklaring av avgjørelsen som er truffet, og rett til en manuell kontroll av avgjørelsen når forvaltningen fatter automatiserte avgjørelser omfattet av personvernforordningen artikkel 22. Forvaltningsorganet skal gi forklaringen og opplyse om retten til å kreve manuell kontroll så snart som mulig etter at avgjørelsen er truffet, og i saker om enkeltvedtak senest i meldingen om vedtaket, jf. andre ledd andre punktum. Det kan imidlertid gis regler i forskrift om at forvaltningsorganet først skal ha plikt til å gi forklaring av bestemte former for automatiserte avgjørelser dersom den registrerte ber om det, jf. fjerde ledd første punktum. Departementet

foreslår at UDIs plikt til å forklare vedtaket som er fattet i særordningen først inntreffer hvis den registrerte ber om det. Det må imidlertid gis tilstrekkelig informasjon om retten til forklaring i vedtaket eller i underretting (melding) om vedtaket. Departementet gjør oppmerksom på at UDI også har plikt til å informere om retten til manuell kontroll.

Departementet legger til grunn at hvis den manuelle kontrollen avdekker at avgjørelsen er truffet på bakgrunn av uriktige eller ufullstendige opplysninger som kan korrigeres, er det tilstrekkelig at avgjørelsen treffes på nytt ved at korrekt informasjon legges inn i systemet. Samtidig kan UDI ikke uten videre legge søkerens synspunkter til grunn, men må i den manuelle kontrollen bygge på riktig faktum. Dersom søkeren mener at opplysninger som UDI har innhentet fra andre offentlige etater, er uriktige, bør vedkommende oppfordres til å rette krav om retting til ansvarlig myndighet. Etter en eventuell retting kan søkeren anmode UDI om omgjøring av vedtaket.

6.3.5 Klageadgang

En klageadgang anses svært ressurskrevende for UDI og UNE. Etter departementets syn vil et behov for å bruke saksbehandlingskapasitet på klagebehandling ikke være forenlig med hensynet bak særordningen; at utlendingsforvaltningen skal kunne behandle søknader raskt og effektivt, uten vesentlig økning av arbeidsbyrden som kan gå utover behandlingen av andre typer utlendingssaker.

Departementet mener at innretningen på særordningen og rettighetene knyttet til automatisert saksbehandling taler for at det ikke er påkrevd med klageadgang for å ivareta søkerens rettssikkerhet. Det er tvilsomt om en klageadgang har vesentlig betydning. Vilkårene for tillatelse i særordningen er objektive og en klage vil formodentlig svært sjelden kunne føre frem, annet enn i tilfeller av rene inkurier og eventuelle feil i offentlige registre. I slike tilfeller vil søkeren kunne kreve retting av eventuelle uriktige opplysninger i offentlige registre, og deretter fremsette omgjøringsanmodning overfor UDI. Enkelte feil i Utlendingsdatabasen kan formodentlig også repareres av UDI etter anmodning fra søkeren. Vedtak i særordningen behandles helautomatisert, som innebærer at den enkelte har rett til forklaring og manuell kontroll av vedtaket, jf. lovforslaget § 7 tredje ledd. En manuell kontroll vil til en viss grad tilsvare en eventuell klagebehandling, men den manuelle kontrollen vil gjennomføres av saksbehandlere i UDI og dermed være mindre ressurskrevende enn en klagesaksbehandling.

Det gjøres videre oppmerksom på at søkere som nektes førstegangstillatelse i særordningen, vil ha midlertidig kollektiv beskyttelse i behold. Når adgangen til å gi kollektiv beskyttelse bortfaller eller det er gått fem år siden utlendingen første gang fikk tillatelse, kan den enkelte kreve å få asylsøknaden individuelt behandlet. I slike tilfeller vil rettigheter og plikter knyttet til utl. § 28 gjelde, inkludert retten til å klage. Det avgjørende er uansett at den fordrevnes rettssikkerhet, og eventuelle behov for videre opphold i Norge, blir ivare tatt uavhengig av vedtaket om å nekte førstegangstillatelse i særordningen.

Departementet mener at retten til manuell kontroll, retten til videre opphold med midlertidig kollektiv beskyttelse og adgangen til å få asylsøknaden gjenopptatt og påklaget ivaretar den enkeltes rettssikkerhet. Behandlingen av asylsøknaden innebærer at utlendingen får oppholdstillatelse dersom vedkommende har et beskyttelsesbehov, jf. utl. § 28, eller dersom sterke menneskelige hensyn eller tilknytning til Norge tilsier det, jf. utl. § 38. Utlendingens rettssikkerhet og ev. beskyttelsesbehov er ivare tatt, samtidig som hensynet til effektiv

saksgang – som er helt avgjørende for innføringen av særordningen – ivaretas ved at klageadgangen avskjæres. Departementet foreslår at bestemmelsene i forvaltningsloven §§ 28 til 34 om klage ikke skal gjelde for førstegangsvedtak som fattes i særordningen etter lovforslaget § 5 andre ledd og § 6 sjette ledd.

Fordrevne som nektes forlengelse av tillatelse i særordningen, vil ikke kunne falle tilbake på midlertidig kollektiv beskyttelse. I slike tilfeller må den fordrevne søke om oppholdstillatelse på annet grunnlag, eller ev. fremsette søknad om beskyttelse på nytt dersom vedkommende ønsker å fortsette sitt opphold i Norge. Det er imidlertid et vilkår for å kunne fremme søknad på annet grunnlag fra Norge, at søkeren har lovlig opphold, jf. utf. § 10-1 tredje ledd.

Fordrevne som nektes forlengelse etter særordningen, vil ikke lenger ha lovlig opphold i Norge og må i så fall reise ut av Norge og søke om oppholdstillatelse på annet grunnlag fra utlandet. Det er derfor rimelig å anta at en del heller vil velge å søke beskyttelse på nytt.

På denne bakgrunn foreslår departementet at reglene om klage i forvaltningsloven skal gjelde for vedtak om forlengelse av oppholdstillatelse i særordningen etter lovforslaget § 8. Det samme gjelder for vedtak om tilbakekall av tillatelse i særordningen etter lovforslaget § 9.

6.3.6 Tillatelsens varighet, forlengelse og tilbakekall av tillatelsen

Departementet foreslår at oppholdstillatelse i særordningen innvilges med ett års varighet om gangen, slik at vilkårene kan kontrolleres jevnlig. Førstegangstillatelse kan gis etter søknad, se lovforslaget §§ 5 og 6. Departementet gjør oppmerksom på at innvilgelse av oppholdstillatelse i særordningen innebærer at den fordrevnes og familiemedlemmers midlertidige beskyttelse etter utlendingsforskriften § 7-5a og rettighetene som følger av utlendingsloven § 34 bortfaller.

Departementet foreslår videre at tillatelser i særordningen kan forlenges, uten at det stilles krav til fremsetting av søknad om fornyelse, se lovforslaget § 8. På denne måten blir prosessen mer smidig for de fordrevne og mindre ressurskrevende for utlendingsforvaltningen. En automatisert forlengelse uten forutgående søknad innebærer også at det ikke vil kreves nytt behandlingsgebyr. Det må dermed kun betales et gebyr ved søknad om førstegangstillatelse.

I praksis vil løsningen med forlengelse uten forutgående søknad innebære at UDI, av eget initiativ og gjennom en automatisert løsning, kontrollerer om vilkårene for tillatelse fortsatt er oppfylt når tillatelsen løper ut eller er i ferd med å løpe ut. Kontrollen gjennomføres ved at UDI elektronisk innhenter oppdatert informasjon om inntekt fra Skatteetaten og kontrollerer at det ikke er blitt opprettet en utvisningssak på personen på grunn av straffbare forhold. I saker der vilkårene fortsatt er oppfylt, vil det bli fattet et helautomatisert vedtak og den fordrevne underrettes om forlengelsen av oppholdstillatelsen. I de tilfellene der vilkårene ikke lenger er oppfylt, vil det bli fattet et avslagsvedtak, enten helautomatisert eller med innslag av manuelle vurderinger, og personen underrettes om avslaget, plikten til å forlate Norge og retten til å påklage vedtaket.

Det er en forutsetning for forlengelse at vilkårene for tillatelsen i lovforslaget §§ 5 eller 6 fortsatt er oppfylt, med unntak av alderskravet for barn. Det gjelder et unntak fra alderskravet for barn i ordinære familieinnvandringssaker i utl. § 61 tredje ledd, og departementet mener det er rimelig at det samme gjelder for barn omfattet av særordningen. Departementets

forslag innebærer at barn som fyller 20 år etter de har kommet inn i særordningen, kan få forlengelse forutsatt at de fyller de øvrige vilkårene for tillatelse.

Inntektskravet og kravet til arbeidsforhold gjelder derimot uendret ved forlengelse. Det kan innebære at fordrevne som mister jobben og ikke finner nytt arbeid, må forlate Norge. Samtidig foreslår departementet at UDI ved forlengelse av eget initiativ skal vurdere om familiemedlemmer fyller vilkårene for tillatelse på egenhånd. Dette vil sikre at familiemedlemmer som selv fyller vilkårene, gis tillatelse i særordningen på selvstendig grunnlag. Det innebærer også at en hovedperson som ikke lenger fyller inntektskravet, kan få forlenget tillatelse hvis ektefellen eller samboeren fyller inntektskravet. På denne måten kan familien fortsette sitt opphold i Norge ved at partneren blir hovedperson og gis tillatelse etter § 5, mens den tidligere hovedpersonen gis avledet oppholdstillatelse etter § 6. Departementet har vurdert hvorvidt familiemedlemmer bør få forlenget oppholdstillatelse, selv om hovedpersonen ikke lenger er omfattet av særordningen. Slike situasjoner kan for eksempel oppstå når hovedpersonen forlater Norge eller får innvilget permanent oppholdstillatelse eller eventuelt ny oppholdstillatelse på et annet grunnlag. I tilfeller der hovedpersonen forlater Norge, faller også grunnlaget for avledet oppholdstillatelse bort. Familiemedlemmer kan i slike tilfeller bare forbli i særordningen dersom de fyller vilkårene for tillatelse på selvstendig grunnlag eller kan avlede opphold fra en annen hovedperson.

Grunnlaget for en avledet oppholdstillatelse bortfaller også hvis hovedpersonen innvilges ny oppholdstillatelse på annet grunnlag, for eksempel faglærtillatelse eller familieinnvandrings-tillatelse. I slike tilfeller må familiemedlemmene enten fylle vilkårene for særordningen på selvstendig grunnlag eller søker om ny tillatelse etter det ordinære familieinnvandrings-regelverket.

Departementet antar at familien som hovedregel vil fylle vilkårene for permanent oppholdstillatelse på samme tid, men det kan skje at hovedpersonen fyller vilkårene på et tidligere tidspunkt enn sine familiemedlemmer. For å sikre en mest mulig ressurseffektiv saksbehandling i utlendingsforvaltningen, foreslår departementet at familiemedlemmer kan få forlenget oppholdstillatelse i særordningen hvis hovedpersonen ikke lenger er omfattet av særordningen etter å ha blitt innvilget permanent oppholdstillatelse, se lovforslaget § 8. Departementet foreslår at oppholdstillatelse gitt i særordningen, kan tilbakekalles dersom utlendingen har gitt uriktige opplysninger eller fortiet forhold av vesentlig betydning for vedtaket, eller dersom det for øvrig følger av alminnelige forvaltningsrettslige regler, se lovforslaget § 9. Regelen er først og fremst en sikkerhetsventil i tilfeller der fordrevne har tilbakeholdt opplysninger om straffbare forhold, og er blitt innvilget oppholdstillatelse i særordningen på uriktig grunnlag. Oppholdstillatelse kan også tilbakekalles dersom den fordrevne er besluttet sendt ut fra en Schengenstat med grunnlag i en vurdering som kunne ha ført til utvisning av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser, jf. § 126 annet ledd.

6.3.7 Rett til permanent oppholdstillatelse

Oppholdstillatelse etter særordningen skal danne grunnlag for permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 62. Departementet har vurdert hvor lang botid som bør kreves for rett til permanent oppholdstillatelse. For personer som innvilges oppholdstillatelse etter en søknad om beskyttelse stilles det krav om fem års botid, mens det stilles krav om minst tre års botid for andre grupper, som f.eks. arbeidsinnvandrere.

Ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse er en beredskapsbestemmelse i utlendingslovgivningen, og det er en uttalt strategi fra regjeringen at fordrevne fra Ukraina som har fått kollektiv beskyttelse, er i Norge midlertidig. Oppholdstillatelse i ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse danner i utgangspunktet ikke grunnlag for permanent opphold. I Prop. 94 L (2023-2024) *Endringer i utlendingsloven (forlengelse av antall år det kan gis kollektiv beskyttelse* ble det imidlertid pekt på at det er begrenset hvor lenge et beskyttelsesbehov kan vare, for at det fortsatt skal kunne sies å være av «midlertidig» karakter. Flere av høringsinstansene peker også på de negative konsekvensene økt midlertidighet kan medføre. Som Justis- og beredskapsdepartementet viste til i høringsnotatet, vil tilknytningen til riket som regel styrkes i takt med antall år utlendingen oppholder seg i riket – dette gjelder særlig for barn. Videre pekes det på at mange vil ønske en mer permanent avklaring rundt sitt oppholdsgrunnlag, og at en slik forutsigbarhet kan bidra til å fremme den enkeltes motivasjon til integrering i det norske samfunnet. Det vises også til at en permanent oppholdstillatelse ikke trenger å fornyes, noe som ikke bare er positivt for utlendingen selv, men også ressursbesparende for utlendingsforvaltningen.

På denne bakgrunn gis fordrevne etter fem år med midlertidig kollektiv beskyttelse en ny midlertidig tillatelse, basert på en gruppevurdering, som danner grunnlag for permanent opphold. Etter tre år med den nye tillatelsen gis det permanent opphold, forutsatt at ordningen med midlertidig kollektiv beskyttelse ikke har falt bort og at øvrige vilkår for permanent opphold er oppfylt. Dette innebærer at fordrevne kan få rett til permanent opphold etter totalt åtte år i ordningen med kollektiv beskyttelse.

Departementet mener at det bør stilles et botidskrav på tre år med oppholdstillatelse i særordningen for å få rett til permanent opphold, se lovforslaget § 10. På denne måten blir botiden for rett til permanent opphold etter særordningen lik tilleggstiden etter fem år med midlertidig kollektiv beskyttelse. Selv om fordrevne med midlertidig kollektiv beskyttelse kan gå over til særordningen så snart de fyller vilkårene, vil de aller fleste ha oppholdt seg i Norge i flere år før det vil være aktuelt. Dette sikres bl.a. gjennom inntektskravet, da erfaring viser at innvandrernes inntekt øker i takt med botiden og tiden i arbeidsmarkedet.

Fordrevne som går over i særordningen før de har hatt midlertidig kollektiv beskyttelse i fem år, kan dermed få rett til permanent opphold før det har gått til sammen åtte år.

Departementet mener det er positivt at fordrevne som er selvforsørget gjennom arbeid, kan opparbeide rett til permanent opphold før det har gått åtte år. Det kan øke arbeidsinsentivene og gjøre det mer attraktivt for fordrevne å gi fra seg statusen med midlertidig kollektiv beskyttelse til fordel for oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid. Tre års botid med oppholdstillatelse i særordningen, vil også i større grad likestille gruppen med andre persongrupper som har rett til permanent opphold. Et lengre botidskrav enn tre år kan dessuten øke belastningen på utlendingsforvaltningen, fordi det vil ta lengre tid før særordningen kan avvikles.

6.4 Innledende bestemmelser

6.4.1 Virkeområde

Departementet foreslår en egen bestemmelse om lovens virkeområde, se lovforslaget § 1. Som det fremgår av bestemmelsen, gjelder loven for fordrevne som er innvilget midlertidig

kollektiv beskyttelse etter utf. § 7-5a før 17. september 2026. Loven gjelder ikke for Svalbard eller Jan Mayen.

6.4.2 Forholdet til utlendingsloven

Det følger av lovforslaget § 2 at utlendingsloven § 4 (utlendingers rettsstilling), kapittel 7 (allmenne regler om oppholdstillatelse), kapittel 8 (utvisning), kapittel 9 (absolutt vern mot utsendelse), kapittel 10 (organisering av utlendingsmyndighetene), kapittel 11 (saksbehandlingsregler), kapittel 12 (behandling av fingeravtrykk mv., tvangsmidler og straff) og kapittel 14 (særskilte regler for saker som berører grunnleggende nasjonale interesser og utenrikspolitiske hensyn, samt tilhørende forskriftsbestemmelser gjelder så langt det passer også for saker i særordningen, med mindre annet er fastsatt i loven.

Det innebærer for eksempel at vilkåret om at utlendingen skal oppholde seg i Norge minst seks måneder i en tillatelsesperiode på ett år, jf. utl. § 60 femte ledd og tilhørende forskriftsbestemmelser, gjelder tilsvarende for tillatelser i særordningen. På samme måte kommer krav til bolig i utl. § 58 til anvendelse i særordningen. Derimot vil særskilte regler om inntektskrav i særordningen gå foran relevante bestemmelser om underholdskrav i utl. § 58 og tilhørende forskriftsbestemmelser. Tillatelser i særordningen danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse etter utl. § 62, forutsatt at vilkårene i bestemmelsen er oppfylt.

6.4.3 Behandlingsgrunnlag og innhenting av personopplysninger fra andre

For å kunne behandle, herunder innhente, personopplysninger må det foreligge et rettslig behandlingsgrunnlag. Det rettslige behandlingsgrunnlaget angir de grunnleggende vilkårene for når behandling av personopplysninger kan finne sted. Behandlingsgrunnlagene er uttømmende angitt i personvernforordningen artikkel 6. Forordningen artikkel 9 og 10 fastsetter ytterligere regler om behandling av særlige kategorier av personopplysninger og opplysninger om straffedommer og lovovertridelser. Personvernforordningen gjelder som norsk lov, jf. inkorporeringsbestemmelsen i personopplysningsloven § 1.

Offentlige myndigheter kan behandle personopplysninger hvis det er nødvendig for å oppfylle en rettslig forpliktelse (artikkel 6 nr. 1 bokstav c) eller for å utøve offentlig myndighet (artikkel 6 nr. 1 bokstav e). Det følger av forordningen artikkel 6 nr. 3 at grunnlaget for behandlingen nevnt i nr. 1 bokstav c og e skal fastsettes i unionsretten eller i medlemsstatenes nasjonale rett. Dette innebærer at artikkel 6 nr. 1 bokstav c eller e ikke alene kan utgjøre det rettslige behandlingsgrunnlaget, men at den behandlingsansvarlige *i tillegg* må kunne vise til et supplerende rettsgrunnlag for behandlingen, som må finnes i nasjonal rett som den behandlingsansvarlige er underlagt, eller i unionsretten. Det rettslige grunnlaget må i tillegg oppfylle kravet til klarhet, nødvendighet og forholdsmessighet i artikkel 5 nr. 1 bokstav a og b, samt fortalepunkt 39. Det fremgår videre av forordningens fortalepunkt 41 at det rettslige grunnlaget bør være tydelig og presist, og at anvendelsen bør være forutsigbar for personer som omfattes av det.

Det vil være nødvendig å behandle personopplysninger om fordrevne og deres familiemedlemmer i særordningen som ledd i utøvelse av offentlig myndighet. Slik behandling er omfattet av forordningen artikkel 6 nr. 1 bokstav e, og krever et supplerende rettsgrunnlag i nasjonal rett, jf. artikkel 6 nr. 3.

Selv om bestemmelsene i utlendingsloven kapittel 11 gjelder så langt de passer, mener departementet at det bør fastsettes egne regler om behandling av personopplysninger og

innhenting av personopplysninger fra offentlige myndigheter i den midlertidige loven. På denne måten gis det et supplerende rettsgrunnlag som tilfredsstiller kravene i lovlighetsprinsippet og prinsippet om formålsbegrensning. Det er også viktig at det rettslige grunnlaget er tilstrekkelig klart slik at det ivaretar grunnleggende personvern hensyn. Dessuten vil en direkte regulering sikre klare innhentingshjemler som motvirker tolkningstvil.

Det følger av lovforslaget § 3 at utlendingsmyndighetene kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å utøve myndighet etter loven. Bestemmelsene i utlendingsforskriften §§ 17-7a (formålet med behandlingen av personopplysninger) og 17-7b (behandlingsansvarlig) gjelder så langt det passer for behandling av personopplysninger under utøvelse av myndighet etter loven. Departementet presiserer at utlendingsforskriften § 17-7c (bruk av automatiserte avgjørelser) ikke kommer til anvendelse, da det er gitt egne regler om automatisert saksbehandling i særordningen, se lovforslaget § 7 tredje ledd.

Det fremgår videre av lovforslaget § 4 at utlendingsmyndighetenes kan pålegge offentlige organer å utlevere opplysninger hvis det anses nødvendig for behandling av saker i særordningen. Det er arbeids- og velferdsforvaltningen, folkeregistermyndigheten, skattemyndighetene og politiet som plikter å utlevere, uten hinder av taushetsplikt, nærmere angitte opplysninger om fordrevne og deres familiemedlemmer.

6.5 Avsluttende bestemmelser

Departementet foreslår en hjemmel til å gi nærmere regler om gjennomføring av loven i forskrift, se lovforslaget § 11. Det kan oppstå behov for å regulere særskilte forhold på et senere tidspunkt. Bestemmelsen gir hjemmel for departementet til å gi nærmere regler i forskrift, som bare kan anvendes til å utfylle eller presisere reglene i loven, ikke til å fravike loven.

Departementet foreslår også at Kongen bestemmer tidspunktet for den midlertidige lovens ikrafttreden og opphevelse, se lovforslaget § 12 første ledd.

Departementet gis også adgang til å gi overgangsregler i forskrift, se lovforslaget § 12 andre ledd. Det kan for eksempel bli nødvendig å gi overgangsregler i forbindelse med avviklingen av særordningen.

7 Administrative og økonomiske konsekvenser

Det er vanskelig å anslå hvor mange som kan være omfattet av den foreslåtte særordningen. Basert på tallene for perioden mai 2025 til april 2026 ville i underkant av 11 000 ukrainske borgere over 17 år som ankom Norge etter 1. januar 2022, kunne kvalifisert for tillatelse i ordningen hvis inntektskravet for hovedpersonen var på minst 2,8 G. Med et inntektskrav på minst 3 G i samme periode ville i underkant av 9 800 kunne vært omfattet av særordningen. Med et utvidet inntektskrav for avledet tillatelse på 3,2 G i den samme perioden, ville i underkant av 19 000 personer i familier med midlertidig kollektiv beskyttelse kunne kvalifisert for tillatelse i særordningen (dvs. enten som hovedperson eller medfølgende familiemedlem). Hvis inntektskravet for avledet tillatelse settes til 4 G i samme perioden, ville ordningen kunne ha omfattet rundt 14 500 fordrevne. Departementet gjør oppmerksom på at anslagene er svært usikre og at antallet fordrevne som kvalifiserer for særordningen kan endre seg over tid.

Motivasjonen for tilbakevending og retur blant fordrevne fra Ukraina synker i takt med botiden. Dersom flere fordrevne uansett blir værende i Norge, kan sterkere insentiver til at flere kommer i arbeid og blir selvforsørget gi betydelige besparelser på sikt. Samtidig må det legges til grunn at særordningen kan bidra til at flere ønsker å bli værende i Norge, og at færre vil ønske å returnere til Ukraina frivillig. Forslaget kan også trekke flere til Norge på kort sikt, og det kan gi merutgifter til mottak, søknadsbehandling, integrering og ev. senere tjenester og ytelser. Det er vanskelig å anslå hvor store slike effekter kan være.

Forslaget vil på kort sikt øke utgiftene i utlendingsforvaltningen, men vil samtidig redusere belastningen ved avvikling av ordningen med kollektiv beskyttelse.

Det er anslått at etablering av en digital søknadsportal og en helautomatisert saksbehandlingsløsning vil koste rundt 6-7 mill. kroner. Kostnaden ved å drifte en slik løsning er estimert til cirka 600 000 kroner årlig. I tillegg kommer økte kostnader til bruk av elektroniske påloggingsløsninger. Det er anslått at ordningen kan utvikles og iverksettes innen 6 til 10 måneder. Departementet gjør oppmerksom på at det dreier seg om foreløpige anslag som medfører en viss usikkerhet.

8 Forslag til midlertidig lov og midlertidige endringer i utlendingsregelverket

Departementet foreslår en egen midlertidig lov om overgang til annen oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid for fordrevne, samt enkelte midlertidige endringer i utlendingsloven.

I

Den midlertidige loven om oppholdstillatelse til fordrevne skal lyde:

Midlertidig lov om overgang til annen oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid for fordrevne med kollektiv beskyttelse

Kapittel 1. Innledende bestemmelser

§ 1. Lovens virkeområde

Loven gjelder for fordrevne som er innvilget midlertidig kollektiv beskyttelse etter utlendingsforskriften § 7-5a før 17. september 2026.

Loven gjelder ikke for Svalbard eller Jan Mayen.

§ 2. Forholdet til utlendingsloven

Med mindre annet er fastsatt i loven her, gjelder utlendingsloven § 4, kapittel 7 til 12 og kapittel 14, samt tilhørende forskriftsbestemmelser så langt de passer også for saker etter denne loven.

§ 3. Behandling av personopplysninger

Utlendingsmyndighetene kan behandle personopplysninger, herunder personopplysninger som nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, når dette er nødvendig for å utøve myndighet etter loven her.

Bestemmelsene i utlendingsforskriften §§ 17-7a (formålet med behandlingen av personopplysninger) og 17-7b (behandlingsansvarlig) gjelder så langt det passer for behandling av personopplysninger under utøvelse av myndighet etter loven her.

§ 4. Opplysningsplikt og unntak fra taushetsplikt for offentlige organer

Hvis utlendingsmyndighetene anser det nødvendig for behandling av en sak etter loven her, kan de pålegge følgende organer å utlevere, uten hinder av taushetsplikt, opplysninger om fordrevne og deres familiemedlemmer:

- a) arbeids- og velferdsforvaltningen
- b) folkeregistermyndigheten
- c) skattemyndighetene
- d) politiet

Arbeids- og velferdsforvaltningen skal etter anmodning, uten hinder av taushetsplikt i lov om arbeids- og velferdsforvaltningen § 7, gi opplysninger om den fordrevnes arbeidsforhold fra Arbeidsgiver- og arbeidstakerregisteret.

Folkeregistermyndigheten skal etter anmodning, uten hinder av taushetsplikt, gi opplysninger om den fordrevne og dens familiemedlemmer som er registrert etter folkeregisterloven § 3-1 og § 3-2.

Skattemyndighetene skal etter anmodning, uten hinder av taushetsplikt i skatteforvaltningsloven § 3-1, gi opplysninger om den fordrevne og dens familiemedlemmers inntekt.

Politiet skal etter anmodning gi vandelsopplysninger om den fordrevne og dens familiemedlemmer. Vandelsopplysninger omfatter opplysninger om hvorvidt utlendingen har vært ilagt straff eller andre strafferettslige reaksjoner eller andre tiltak som følge av lovbrudd, eller er under straffeforfølgning, jf. politiregisterloven § 36 første ledd nr. 1.

Kapittel 2. Overgang til opphold på annet grunnlag for fordrevne med midlertidig kollektiv beskyttelse

§ 5. Midlertidig oppholdstillatelse for fordrevne som er i arbeid og selvforsørget

Det kan etter søknad gis midlertidig oppholdstillatelse til fordrevne fra Ukraina som

- a) har gyldig tillatelse etter utlendingsforskriften § 7-5a og ble innvilget førstegangstillatelse senest før 17. september 2026.
- b) er i et ansettelsesforhold,
- c) har hatt en arbeidsinntekt tilsvarende minst 2,8 eller ev. 3 ganger grunnbeløpet i folketrygden i løpet av de siste tolv månedene, og
- d) ikke har sonet eller er ilagt straff eller særreaksjon i Norge, eller har begått straffbare handlinger som kan føre til utvisning etter utl. § 67 første ledd bokstav d og e.

Vedtak om oppholdstillatelse fattes av Utlendingsdirektoratet, og innvilgelse av tillatelse medfører at den fordrevnes tillatelse etter utlendingsforskriften § 7-5a og rettighetene som

følger av utlendingsloven § 34 bortfaller. Tillatelse gis med ett års varighet og den danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 62.

Reglene om klage i forvaltningsloven kapittel VI gjelder ikke for førstegangsvedtak om oppholdstillatelse etter denne paragrafen.

§ 6. Avledet oppholdstillatelse for medfølgende familiemedlemmer

Det kan etter søknad gis midlertidig oppholdstillatelse til nære familiemedlemmer til hovedpersonen som har fått eller skal innvilges oppholdstillatelse etter § 5 i loven. Det er en forutsetning at familiemedlemmet selv har midlertidig kollektiv beskyttelse etter utlendingsforskriften § 7-5a. Det er et vilkår at familiemedlemmet bor sammen med hovedpersonen i Norge, med unntak av elever som ikke bor hjemme mens de går på skole.

Med nære familiemedlemmer menes

- a) ektefelle eller samboer, og
- b) barn under 20 år og eventuelt deres barn.

Det er et vilkår at den fordrevne har foreldreansvaret for barn etter andre ledd bokstav b, alene eller felles med den andre av foreldrene.

Det er et vilkår at hovedpersonen har hatt en arbeidsinntekt tilsvarende underholdskravet i familieinnvandringssaker etter utlendingsforskriften § 10-9 i løpet av de siste tolv månedene for at midlertidig oppholdstillatelse etter denne paragrafen kan gis til familiemedlemmer nevnt i andre ledd bokstav a og b. Ektefellens eller samboerens inntekt kan medregnes for å oppfylle den delen av inntektskravet som overstiger 2,8 eller ev. 3 ganger grunnbeløpet i folketrygden.

Midlertidig oppholdstillatelse etter denne paragrafen kan kun innvilges til familiemedlemmer som oppfyller vandelskravet i § 5 første ledd bokstav d.

Familiemedlemmer som oppfyller vilkårene i § 5 på selvstendig grunnlag skal ikke gis tillatelse etter denne paragrafen.

Vedtak om oppholdstillatelse fattes av Utlendingsdirektoratet, og innvilgelse av tillatelse medfører at familiemedlemmets tillatelse etter utlendingsforskriften § 7-5a og rettighetene som følger av utlendingsloven § 34 bortfaller. Tillatelse gis med ett års varighet og den danner grunnlag for permanent oppholdstillatelse etter utlendingsloven § 62.

Reglene om klage i forvaltningsloven kapittel VI gjelder ikke for førstegangsvedtak om oppholdstillatelse etter denne paragrafen.

§ 7. Krav til søknad, gebyr og automatisert saksbehandling

Søknad om oppholdstillatelse etter §§ 5 og 6 fremsettes elektronisk uten personlig oppmøte med mindre utlendingsmyndighetene krever det. Utlendingsdirektoratet gir nærmere retningslinjer om hvordan elektronisk søknad skal fremsettes, og kan kreve at søkeren bekrefter sin identitet gjennom autentisering med elektronisk ID.

Ved registrering av søknaden betales et gebyr. Barn under 18 år betaler halvt gebyr. Departementet kan fastsette gebyrsatsene i forskrift.

Vedtak etter §§ 5 og 6 kan treffes utelukkende basert på automatisert behandling av personopplysninger. Søkeren har etter anmodning rett til forklaring og manuell kontroll av vedtaket. Søkeren skal opplyses om disse rettighetene i vedtaket eller i underretting (melding) om vedtaket. Utlendingsdirektoratet skal gjennomføre jevnlige kontroller av den automatiserte saksbehandlingen for å sikre at personopplysningene behandles på en sikker måte, og at feil ved opplysningene forebygges og rettes opp.

§ 8. Forlengelse av oppholdstillatelse

Oppholdstillatelse gitt etter §§ 5 og 6, kan forlenges uten forutgående søknad dersom vilkårene for tillatelse fortsatt er oppfylt. Kravet til alder i § 6 annet ledd bokstav b gjelder ikke ved vedtak om forlengelse. Det kan også gis forlengelse til personer som bytter mellom oppholdsgrunnlagene i §§ 5 og 6.

Vedtak om forlengelse av oppholdstillatelse fattes av Utlendingsdirektoratet og kan påklages etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI. Forlengelse gis som midlertidig tillatelse for ett år om gangen fra utløpet av tillatelsen.

§ 9. Tilbakekall av oppholdstillatelse

Oppholdstillatelse gitt etter §§ 5 og 6, kan tilbakekalles dersom utlendingen mot bedre vitende har gitt uriktige opplysninger eller fortiet forhold av vesentlig betydning for vedtaket, eller dersom det for øvrig følger av alminnelige forvaltningsrettslige regler.

Oppholdstillatelse som nevnt i første ledd, kan også tilbakekalles dersom en utlending som ikke er borger av en Schengenstat, er besluttet sendt ut fra et slikt land med grunnlag i en vurdering som kunne ha ført til utvisning av hensyn til grunnleggende nasjonale interesser, jf. utlendingsloven § 126 annet ledd.

Vedtak om tilbakekall av oppholdstillatelse etter denne paragrafen fattes av Utlendingsdirektoratet og kan påklages etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI.

§ 10. Permanent oppholdstillatelse for fordrevne

Fordrevne og deres familiemedlemmer som de siste tre årene har oppholdt seg i riket med tillatelse etter §§ 5 og 6, har etter søknad rett til permanent oppholdstillatelse i medhold av utlendingsloven § 62.

Kapittel 3. Avsluttende bestemmelser

§ 11. Forskrifter i medhold av loven

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføring av loven.

§ 12. Ikrafttreden, opphevelse og overgangsregler

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer, og oppheves fra den tid Kongen bestemmer.

Departementet kan gi forskrift om overgangsregler.

II

I lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) gjøres følgende endringer:

§ 40a første ledd bokstav c skal lyde:

Det er et vilkår for oppholdstillatelse etter § 40 at referansepersonen har arbeidet eller tatt utdanning i Norge i fire år, når referansepersonen har

- a) (...),
- b) (...),
- c) kollektiv beskyttelse i en massefluktsituasjon, jf. § 34, eller oppholdstillatelse etter § 5 i midlertidig lov om oppholdstillatelse på grunnlag av arbeid til fordrevne med kollektiv beskyttelse,